
LIBRARIÆ COL LEGII
MAIOR CRACOVI

MINISTRO-MACHIA,

in qua

EVANGELICORVM MAGISTRORVM ET MINISTRORUM, *de Euangelicis Magistris, & Ministris mutua iudicia, testimonia, conuicia, maledicta, iræ, diræ, minæ, furiæ, proscriptiones, condemnationes, execrationes, & omnibus seculis inauditi Anathematismi recensentur.*

PER

STANISLAVM RESCIVM

COLLECTA.

CRACOVIÆ,
In Architypographia Regia & Ecclesiastica Lazari.
1591.

Ecclesiast. 3.

Synagogę ſuperborum non erit ſanitas, frutex enim peccati eradicabitur in illis, & non intelligetur.

Prouerb. 13.

Inter ſuperbos ſemper ſunt iurgia: qui autem agunt omnia conſilio, reguntur ſapientia.

Esaiæ 48.

Non eſt Pax Impiis.

Euan-

STANISLAVS RESCIVS, Christiano Lectori S.

DVM in relegendis, ac in ordinem cogēdis, Euangelicorum (hoc sibi nomen arrogant omnes in vniuersum Ecclesię Catholicæ perduelles) ab omni memoria inauditis Atheismis, & plusquàm dici potest, Scythicis atq; Barbaricis Phalarismis occupamur; vt opus simul vniuersum, ab aliquot annis meditatum, in lucē hominum proferremus; in quo tan quam in speculo, suam turpitudinē, circumspicerent Euangelicorum Prothomagistri, atque adeò manu tangerent, quòd nimium altercando, veritatem amiserunt, vel vt Athanasius loquitur, ad hoc cæperunt habere multas fides, ne vlla sit; Accidit, vt aliquoties cum his de religione verba faceremus, qui discesserunt à nobis, partim Sacramentariis, partim Lutheranis, partim Arianis, partim iis, quos seipsos amantes vocat Paulus, qui rem indignam sua libertate

2

putãt Luthero Ruſtico (ſic eum Laſcus appellat) vel Caluino Stigmatico (talẽ fecit Carnifex) vel Bezæ Sodomitico (talem fecit Audebertus) eiusq; ſomniis & opinationibus, ancillari: ſed ſuorum ſequuntur capitum, & ingeniorum inuentiones: idque ſanctum & religioſum ſtatuunt, quod animo & cogitatione finxerunt (Suiſtas olim Hoſius appellare ſolebat.) Quibus, cùm nos varias doctrinas, diſtractasque & diſſentientes ſententias, & opiniones omnium & ſingulorum, qui è Catholica exierunt, de omnibus fidei articulis, in ſermonis noſtri curſu commemoraremus: alij negauerunt, vllam in ſuis cœtibus diſſenſionem & diſtractionem inueniri; ſed firmam ſtabilemque eſſe inter omnes, tam voluntatum, quàm opinionum conſenſionem: alij notam eandem Catholicis affingebant, quaſi & ipſi animis inuicem diſsiderent, ſecumq; propterea diſcordarent, quòd aliud Scotus, aliud quandoq; ſentiat Albertus: aliud Thomas, aliud dicat Occamus: alio Franciſcanus, & alio veſtis

colore

colore vtatur Dominicanus: alij verò, in vna re tantùm & altera verbi sui preçones dissidere, de cæteris mirificè cõgruere, contendebant. Quamobrem etiam monuerunt me, vt cogitarẽ, quod grauẽ essem Deo in tremẽda illa die rationem redditurus, tam insignis contumeliæ, quàm in reformatas & perpurgat s sanctorum Ecclesias, earumque Seniores & Magistros, ita grauẽ intorquerem; quasi contra Pauli præceptum inuicem mordeant, & ab inuicem consumantur: quasi Deus pacis, non maneat cum illis.

Ego verò nullam moram interponẽdam putaui, quin Sextũ Atheismorum caput, quod penè perfectum habebamus, dum reliqua adornantur, in lucem hominum emitteremus: in quo, quasi quandam Ministromachiam complexi sumus; illa Homericorum Deorum pugna & distractione longè virulentiorẽ: palamq; omnibus faceremus, non nostris, & nostri similium Orthodoxorum verbis, sed illorum ipsorum scriptis & confessionibus, Ministros istos, quocũ-

que tandem nomine alter diſcernatur ab altero, eſſe ſibi inuicem pluſquã hæreticos: pluſquàm, vt ipſi loquũtur, Diabolos incarnatos: attendentes ſpiritibus erroris & doctrinis Dæmoniorum: nec hac vna, in omnibus eorum dictis, & ſcriptis, veriorem veritatem, inueniri. Quis enim per Deum eſſe poteſt, in omni religione error, cui domus iſtorũ non pateat? Quę pars in eorum vita recenſeri poteſt, quæ ſummæ ſit expers turpitudinis? Quod facinus à manibus, quæ libido ab oculis, quod flagitium à toto illorum abeſt corpore? Quod illi ſcelus, non ſcelere cumularunt? Quis denique piorum eſt, qui iſtos, Rerumpub. ſtrumas non putet? qui non metuat? quis eſt, qui norit, & non oderit? Peruulgata ſunt hæc, & omnium inter omnes vocibus, & ſermonibus adeò percellebrata; vt ipſe quoque omnium errorum Prothoplaſtes, illud, inquam, Dei omnipotẽtis odiũ, etſi homines odiſſent quos oportet, etiã omniũ hominũ, Lutherus, diſertis verbis lingua ſua Germa: Aurifabro teſte, fateatur; quòd

post reuelatum suum Euangelium, virtus est occisa, iustitia oppressa, temperantia ligata, veritas à canibus lacerata, Fides clauda, nequitia quotidiana, deuotio pulsa, hæresis relicta: Ochynus quoque (hunc in lucem propterea tantùm editum existimant, ne solus Lutherus, omnium turpissimus & improbissimus videatur,) ad rauim vsque clamitat, malle se Papæ Romani iugum recipere, quàm istorum Rabinorum Imperium tollerare, quos etiã nouos Papas, Iouis armatos fulmine, Terrenosq; Deos appellat. Sed non est huius locus sermonis. Reliqua, consequens indicabit oratio. Seruos Dei, ait Apostolus, non oportet litigare, sed mansuetos esse ad omnes, docibiles, patientes, cum modestia corripientes eos, qui resistunt veritati. Id scilicet quã gnauiter exequantur Euangelici Rabini, decretum est ostẽdere. Cæterùm, quę erunt, obsecro, si ista nostra non sunt, illa ipsa periculosa tempora, quæ futura Timotheo suo scribens, Paulus prædixit? Nam si Euangelici Magistri & Ministri, non sunt se-

ipſos amantes, nō ſunt cupidi, non ſunt elati, non ſuperbi, non blaſphemi, non proterui, non tumidi, non proditores, non criminatores, non immites, non incontinentes, ſine pace, ſine affectione, ſine benignitate; quid aliud nobis cogitandum erit, quàm Paulum non fuiſſe verum rerum futurarũ coniectorem? aut certè, (ita ſunt impudentes Hæreticarum fabularum Propolæ) his vitijs infames, cenſere debebunt, Auguſtinum, Hieronymum, Ambroſiũ, Gregorium, Baſilium, Nazianzenum, Cyprianum, Chryſoſtomũ, Bernardum, viros Euangelicis Miniſtris & Magiſtris, in omnib. vitę rationibus & inſtitutis, ſuprà quàm dici poteſt, diſsimilimos. Eò enim amẽtiæ iſtorum erupit effrænata audacia; vt lucem vocent tenebras, & tenebras lucem, vt diem noctem, & noctem faciant diem. Sed ſi auſus eſt Lutherus, Legem & Moſen reprobare: ſi auſus eſt Caluinus Abraamũ Idololatrã, Samſonem ſanguinarium, Saram impiam, Rebeccam fraudulentã, Macchabæum facere ſuperſtitioſum: ſi auſus eſt terræ

quidam filius, Chriſtum, vt mundi impoſtorem traducere: ſi auſus eſt Quintinus, Paulum vas fractũ vocare, Petrum Chriſti abnegatorẽ, Ioannem iuuenem ſtolidulũ, Matthæum fa[illegible] Cœlo & Chriſto indignum ducere; quid mirum eſt, ſi iſtorum filij Luthericolæ, Caluinicolæ, & ſimiles alij Volanicolæ, Bieſagicolæ, Hieronymum ſuperbum, Lutherum faciant humilem? Ambroſium cupidum, Ochynum continentem? Auguſtinum blaſphemum, Caluinum pacificum? Baſilium proditorem, Bucerum fidelem? Cyprianũ ſine pace, Heſſhuſium non litigioſum? Nazianzenum incontinentem, Bezam pudicum? Athanaſium criminatorem, Volanum veracem? Chryſoſtomum ſuperbum, Danielem humilem? Bernardum ſine benignitate, Illyricũ ſumma humanitate? quid mirum eſt, inquam, ſi hoc quoq; ſine mente & metu, ſuis audent propinare auditoribus, quòd nulla ſint inter reformatas, vt vocãt Eccleſias, earumq; Miniſtros iurgia; ſed omnia eorum ſtudia & conſilia, Deus pacis & dilectionis

 placi-

placidiſsimè & ornatiſsimè dirigat atq. moderetũ? Sed aliter eorũ ſcripta, aliter loquitũ veritas. Quæ cùm moras omnes odio habeat, nec aliud quicq̃ timeat, [illegible] in Dei nomine, ſuſcepto veritatis patrocinio, vt ex hoc errore, quos poſſumꝰ, eximamꝰ; pugnas iſtas & cõtentiones Euangelicorũ Rabinorum, & Prothomagiſtrorũ, ex propriis illorum libris & monumentis, quàm fieri poterat breuiſsimè collectas, in lucem hominum mittimus: vt tibi Chriſtiane lector palam faciamus, illos cenſeri non poſſe diſpenſatores Myſteriorum Dei, qui de myſteriis Dei contra Pauli præcepta tam acerbè litigant: cenſeri non poſſe DEI ſeruos, qui odiis immortalibus laborant: cenſeri nõ poſſe fideles, qui adhuc de fide diſputant: cenſeri nõ poſſe Chriſti Miniſtros, qui diſſenſionis patrocinium, non reconciliationis miniſterium in ſe receperunt. Poſuit, ait Paulus in vobis Deus verbũ recõciliationis. Sed iam videamus, an in iſtorum ore & calamo verba diſſenſionis an verba reſonẽt recõciliationis, Erit tibi quoque

que Pseudoeuangelice Le-
nitio hæc nostra correctio, si
autem corã domino, etiamsi 1
Datum Andreiouiæ. 4. Idu
1591.

Eccle-

E

ant

nec r

nian

breu

illud

diis i

quo f

uicii

de vi

7

EVANGELICORVM MAGISTRORVM ET MINIstrorũ, de Euangelicis Magiſtris, & Miniſtris, mutua iudicia, teſtimonia, conuicia, maledicta, iræ, diræ, minæ, furiæ, proſcriptiones, condemnationes, execrationes, & omnibus ſeculis inauditi Anathematiſmi.

Vàm diuerſa, quàm dduerſa, quàm peruerſa, quàm contraria, quàm abſurda, quàm incerta, quàm dubia, de omnibus fidei chriſtianæ capitibus, teneant ac doceant Euangelicarum fabularum Præſultores, nec vllum adhuc exitum ad concordiam inueniant; ex ipſiſsimis illorum ſcriptis, quàm fieri breuiſsime poterat, oſtendimus. Nunc libet illud addere, quàm acerbis & immortalibus odiis inuicem laborent, quæ Elogia ſibi tribuant, quo ſeſe honore afficiant, quàm grauibus conuiciis & maledictis alter alterum laceret. Vnde videre quisq; poterit, ſicut fidem, ita fidei

quoq;

quoq; sociam ipsam eos amisisse charitatem, & sibi inuicem plusquàm Hæreticos esse, nec vllam hac vna in omnibus illorum scriptis veriorem veritatem inueniri, quàm cum sese inuicem, Ethnicos, Paganos, Iudæos, Turcas, Machometanos, Atheos, & Diabolos incarnatos appellant. Præclare sanè alicubi Plato, Malus, malo quò propius adhæret, eò fit illi maior inimicus. Euripides quoq;,

ὡς δεινὸν ἔχθρα μάθυς οἰκείων φίλων
καὶ δυσλύτους, ἔχουσα, τὰς διαλλάγας.

Quàm dira res est mater inimicitia cōsanguineorum. Et quàm difficiles habet reconciliationes. Sed rem videamus.

Lutherus Zuinglianos & reliquos Sacramentarios, ab Ecclesia alienos, Sathanæ veneno plenos, hæreticos, perdiabolatos, transdiabolatos, superdiabolatos vocat, Germanicè, **durchteuffelte/ vberteuffelte/ verteuffelte Ketzer.**

Lib. cōtra Sacramentarios.

HÆreticos serio censemus, ait Lutherus, & alienos ab Ecclesia Dei esse Zuinglianos, &

nos, & Sacramentarios omnes, qui negant Christi corpus & sanguinem ore carnali sumi, in venerando Eucharistiæ Sacramento. Et in Epistola ad Albertum Marchionem in Prussia Ducem, negat cum Sacramentariis tractatus vllos habendos; quandoquidem ab initio, quam late patet Christianus orbis, vna fuerit & concors omnium de hoc Sacramento sententia. Deinde testimoniũ contra eos fert, ipsa eorũ opinio, cum in istius textus expositione sic inter se dissideant; vt septem propemodum aut octo liceat interpretationes reperire. Quo circa prosequitur idem Lutherus, ac Ducem obsecrat; velit eiusmodi homines vitare, nec eos in ditione sua ferre. Nam illud necesse est, vt secũ reputet, si permiserit in suis terris versari sectarios eiusmodi, cùm prohibere possit, quòd multum grauabit conscientiam suam, ac vix eam vnquam tranquillare poterit. Et in libro quem inscripsit, Confessio de cœna Christi, monet homines, vt haud aliter caueant sibi omnes à Zuinglio, quàm à Sathanæ veneno. Alio item loco vocat Sacramentarios, **Durch teuffelte / Vberteuffelte / Verteuffelte Ketzer.** hoc est, perdiabolatos, superdiabolatos, transdiabolatos hæreticos. Vide Aurifabrum tt: de Hæreticis.

Tom. 4 Lat.

In Epiſtola quoq; ad Iacobum Presbyterum Eccleſiæ Bremeñ. Doctorem 1546. Sic loquitur: Mihi ſatis eſt omnium infeliciſsimo vna iſta beatitudo, Beatus vir, qui non abiit in conſilio Sacramentariorum, nec ſtetit in via Zuinglianorum, nec ſedit in Cathedra Tygurinorum. Habes quid ſentiam.

In Apẽdice. *Brentius quoq; refert, Lutherum ſcripſiſſe, quòd Carolſtadius & Zuinglius viſus fuerit Mersburgi, apud Heſſorum Principem, quodq; Zuinglius palam lachrymis coram Landgrauio & omnibus rogaſſet hoc tantùm; vt fratres eos dignaremur appellare, & ſimulare concordiam: Sed nos, inquit, nolumus eos pro fratribus agnoſcere.*

Oecolãp: de Eucha. *Melanchton quoq; aderat ibidem, ſed neutrum voluit colloquio ſuo dignari, nec aue illis dicere, quaſi hominibus è cœtu fideliũ eiectis.*

Lutherus Carolſtadium fallacem ſpiritum appellat.

IN *Epiſtola Theutonica ad Argentineñ. ait Lutherus: Quòd me criminatur, D. Carolſtadius, quòd expulerim eum, ferre poſſem, rem ita habere: vellem, & bene Deo volente*

excuſare

excusare. Gaudeo autem eum abiisse ex terra nostra: opto quoque, vt apud nos non esset, eiq; consulendum fuisset, vt ab eiusmodi querela abstinuisset; vereor enim, ne excusatio mea, eū perquàm duriter sit accusatura. Caueat à fallaci illo spiritu quisquis potest, hoc suadeo; hic nihil subest boni. Mihi ipsi sanè propemodum persuasisset Ienæ, propter quandam scripturam, vt eius Spiritum non cōmiscerem cum Spiritu Alstetensi illo seditioso ac cædium auido. At vbi venirem Orlamundam ad Christianos eius Principum iussu; benè comperi, quid seminis ipse sibi seminauerit: vt gauderem me non lapidibus & stercoribus eiectum fuisse, vbi nonnulli ex eis, talem mihi dabant benedictionem: Abscede in mille diabolorum nomine, vt collum frangas, priusquàm oppidum exieris.

Lutherus Zuinglianos, vt Suermeros, à sua Communione eiicit.

INter Lutherum, & Zuinglium, eorumq; sectatores, pax est sæpius tentata; sed malum potius quotannis incrudescebat. Quamobrem Lutherus, biennio ante mortē, Anathema contra illos in hunc modum detonauit: Quicunque

In libello quod illa Christi verba stant Hoc est Corpus meum.

credere nolunt panem Domini in Cœna illius esse verum ac naturale corpus, quod Iudas, & impius non minus percipiat, quàm Diuus percipiat Petrus, & Sancti omnes: Hoc, inquam quisquis credere non vult; is à me abstineat, epistolis, scriptis, vel sermone: neq; vllam meam expectet Co͂munionem; oleum enim operamq; perdiderit. Ac paulò post: Suermeris, ait, nihil contulerit, quod circa Sacramentum plurimum illi nugantur, de spirituali esu & potatione corporis & sanguinis Christi, & de Christianorum Charitate atque vnitate: & frustra quoque illi in Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & Christi seruatorem credunt: omnia, inquam, hæc nihil illis prosunt, quantumuis sanè et inculpatè ea mendacia blasphemo ore pronunciant: quando hunc vnum negant articulum, eumq; falsi insimulant, dum de Sacramento Christus ait: Accipite panem & manducate, Hoc est corpus meum. *&c.*

Lutherus Anabaptistas contentiosos & præfractos appellat.

QVod dicunt Anabaptistæ, nusquam in scripturis haberi, quod aut habeant Fidem, aut baptizari

ptizari debeant infantes, fatemur nos id nulla ſcriptura probari poſſe, quæ clarè & manifeſtè talibus aut ſimilibus verbis dicat: Debetis pueros baptizare, nam & ipſi credũt. Si quis nos vrgeat ad demonſtrandam eiuſmodi literam; huic nos tanquã victori cedamus oportet, nuſquam enim ſcriptum inuenimus. Boni autem et ratione præditi Chriſtiani, tale nihil à nobis exigunt: faciunt id contentioſi tantùm, & præfracti homines, vt eſſe prudentes videantur. Contra verò nullam ipſi ſcripturam proferunt, quæ dicat: Debetis adultos baptizare, non autem pueros. Mos ex Apoſtolorum traditione ſemper in Eccleſia Dei obſeruatus docet, paruulos eſſe baptizandos, etiã ſi nulla ſcriptura id eſſe faciendum percipiat. Ac ſicut nuper in Euchariſtiæ Sacramento; ita nunc in paruulorum baptiſmo defendendo, potiſſimum nititur Eccleſiæ authoritate, quam tamen opponi ſibi non vult, quoties ipſe quacunq; tandem de re, quamuis diuturna multorum ſeculorum conſuetudine recepta, ſcripturam à nobis exigit.
In ſerm: contra Anabaptiſtas.

Lutherus ſuæ Sectæ homines, longè deteriores, & magis indiſci-

plinatos, quàm in Papatu appellat.

In Postilla super primã Dominicã Aduĕt. fol. 623.

MVndus, inquit, fit quotidie deterior. sunt nunc homines magis vindictæ cupidi, magis auari, magis ab omni misericordia remoti, magis immodesti & indisciplinati, multoq; deteriores, quàm fuerunt in Papatu.

Alio tempore dixisse Lutherum testatur Aurifaber: Post reuelatum Euangelium virtus est occisa, iustitia oppressa, temperantia ligata, veritas à canibus lacerata, Fides clauda, nequitia quotidiana, deuotio pulsa, Hæresis relicta.

Lutherus Muntzerum & Carolstadium, corporeos vocat Dæmones.

MVntzerus, ait, Carolstadius, Campanus, & similes alij eorum sectarij, sunt meri corporei dæmones. Et iterum: Qui Muntzerum vidit, dicere potest, se diabolum vidisse corporeum, in summo suo furore. Colloq: Mens: fol. 153. Thom. 3. Geneñ. Germ.

Wittem-

Wittembergenſes præceptorem ſuum Lutherum Philautō, Philonicum, Eriſticum, Hyperbolicum ſomniatorem, & id genus, vocitat.

Ioannes Spangenbergius edidit libellum, cuius hæc eſt inſcriptio: Verax narratio beneficiorum per Doctorem Martinum Lutherum, piæ memoriæ Germa: præſertim diuinitus præſtitorum: & deteſtandæ ingratitudinis erga eiuſmodi ingentia beneficia & munera: In eo recenſet, quemadmodum Wittembergeñ. & Lipſeñ. à Lutheri doctrina defecerunt in decem aut vndecem doctrinæ capitibus: & quàm de præceptore ſuo, vt ait ille, peruersè improbeq́ ſentiant; vocant enim Lutherum Philauthon, hoc eſt, eiuſmodi hominē, qui non niſi de ſe vno præclarè ſenſerit, ſibi vni plurimum tribuerit, cuiq́ nihil arriſerit, præterquàm quod ipſe dixiſſet & feciſſet:

Philonicū & Eriſticū, id eſt, hominem vſq. adeò rixoſum, vt ſemper ſuam tueatur ſentētiam, tanquam æquam: nemini quidquam concedere, nulli credere velit: ſuam duntaxat au-

cupetur gloriam, nec quēquam præter se ferre sustineat.

Doctorem Hyperbolicum, hoc est, qui ex culice possit efficere Camelum: qui mille iactitet, & vix quinq; cogitet: effutiat quicquid in buccam venerit; floccipendens num verum vel falsum sit, quod dicit. Deniq;, qui duplo plus afferat, quàm ipsa habeat rei veritas.

Polypragmonicum, hoc est, qui se procaciter & petulanter negotiis omnibus immisceat: qui plura sibi expedienda sumat, quàm ipsius poscat prouincia, rebusq; omnibus, quæ tamen nihil ad eum pertineant, sese ingerat.

Ingenij ostentatorem, quòd non nisi ingenij acumen, præter necessitatem ostentare, seque venditare voluerit,

Stoicum durum, capitosum, ein Storꝛkopff/ *qui nonnisi suo vixerit cerebro, atque alios tyrannica continuerit & compresserit seruitute.*

Somniatorem, quòd nocturnas visiones in ebrio capite natas, pro puro puto verbo Dei venditaret.

Erasmus Lutherum Oreste insaniorem, odio Lymphatū,

Philau-

Philautia, temulentum appellat.

Scribit Erasmus Lutherum conuiciis suauiter animum poscere nulla maledicentia, saturabilem, conuicia furiosa in hostes iacere, Oreste esse insaniorem, præbibendum esse Luthero veratrum, vt saniora scribat: Ait odij & Philautiæ temulentia, quædam illum furiosa scribere, ideoq; habendum censet, non dicam, inquit, diabolum incarnatum (id enim iam Luth. Erasmo exprobrauerat) furentium enim istæ voces dicuntur; sed hominem odio Lymphatũ. Lascus certe eques Polonus, vocat Luth. hominem crassum & planè rusticum. Citat Lynda.

Bucerus Lutherum imperiosæ, & acerbæ dicacitatis accusat.

Accusatur inquit Bucerus, paßim ab omnibus imperiosæ & acerbæ dicacitatis, & quòd non patiatur sibi ab aliquo contradici: sed si exigit Lutherus, ne quis à se vlla in re dissentiat, probet se esse Deum. In vertendis certè & explanandis scripturis manifesti sunt, neq; pauci, eius lapsus. In Dialogo cõtra Melan.

 Tygu-

Tygurini Lutherum pertinacem, insolẽtem, maligno spiritu plenum affirmant.

Tygurini Apologiam ediderunt cõtra Lutherum. Confeßionem Anno 1545. In ea sic de Luthero loquũtur: Prophetæ aiũt, & Apostoli, Dei gloriæ, non priuato honori, non suæ pertinaciæ & superbiæ, studebant; sed peccatorum salutem quærebãt vnicè. Lutherus autem sua quærit, pertinax est, insolẽtia nimia effertur, & confestim Sathanæ tradit, quotquot illius sententiæ non illicò subscribere volunt; & in omnibus correptionibus suis, plurimum maligni spiritus, quàm minimum verò amici & paterni animi deprehẽditur. In lib. quo Luther. conuiciis respondent.

Nicolaus Amsdorphius, Sacramentarios & Anabaptistas impostores vocat.

ANabaptistæ & Sacramentarij iam imponunt Germa: sua Sanctimonia, quemadmodum imposuerunt Monachi vniuerso mũdo. Libello contra Sacramentarios.

Westphalius Sacramentarios Hypocritas & falſos Doctores appellat.

Nvlla falſa doctrina, tam latè diſpergitur, nulla tanto conatu & Hypocriſi defenditur, nulla tam multos homines abripit in errorem; quàm falſa doctrina de Euchariſtiæ Sacramento. I[illegible]bro co[illegible] Cal[illegible]

Hortatur etiam Francofordieñ. vt conſilium Luth. ſequantur, eiuſmodi Prophetas fugiant, & è cœtu Ciuium relegent. Morbida, inquit, ouis ſeparetur, ne totum ouile corrumpat: Membrum corruptum reſecetur, ne noceat reliquis: Separantur corpora hominum, ne immunda lepra vel ſcabie inficiant ſanos; quanto magis ſeparari oportet immundos ſpirituali lepra, mente corruptos, ne oues Chriſti inficiant ac perdant: Apoſtolus prohibet in domũ recipere, non afferentes doctrinam Apoſtolicam, ne recipientes communicent ipſorum operibus malis; quomodo admittendi ſunt, in conſortium populi Chriſtiani, qui afferunt doctrinam Apoſtolicæ veritati repugnantem? Sæpius commendat ſcriptura hoſpitalitatem, præcipit miſericordiæ et charitatis opera exer-

cere erga exules & peregrinos; verùm ita, ne violetur, & ne aduerſus multos lædatur Cha-[illegible] Vt enim Charitas eſt hoſpitio ſuſcipere peregrin[illegible], & [illegible] benigne facere, ſi pro hoſpitalitate, & beneficiis non malefacta rependant, ſi quieti non turbent Eccleſiam & Rempub.; ita charitati maximè repugnat, præbere hoſpitium ingratis, inquietis, & noxiis communitati: his parcere, hos fouere, non piæ charitatis obſequium, ſed impiæ peruerſitatis, exitiale monumentum, non miſericordiæ eſt, ſed crudelitatis.

In præfatione Cent. 6. *Magdeburgeñ. graues querelas contra Genuenſes inſtituunt, quòd ipſorum hiſtoriam turpiter, nec ſine fœda falſi nota in Gallicam linguam, ita vt ante Luth. Comment. in Epiſtola ad Gallatas, transfuderint.*

Caluinus Weſtphalo, & reliquis Lutheriſtis tribuit, quòd nec Dei, nec Angelorum iudicium curent; Diabolica ſuperbia, canina improbitate, cœca temulentia laborent: Cyclopes præterea

MINISTROMA C
terea, Gigãtes, latrat
neticos, &c. appellat

CAluinus edidit libellum cum tima admonitio Ioan: Caluini, a Vestphalium, cui nisi obtempere stea habendus erit, quo pertinaces habere iubet Paulus: in quo simul & burgeñ. & Bremeñ. & Heidelbergeñ. & quasdam Saxonicas ciuitates, quæ commu consensu dogma suum damnauerant, grauissimis probris & maledictis insectatur: sic esse dicit errore suo fascinatos; vt quod pueris in Cathechismo traditur, veterani Theologi non teneant. Quid valeat cœna, quorsum spectet, nunquã gustasse brutos istos homines: ne guttã quidẽ ingenui pudoris in eis esse, nimis largã esse, copiã cauillationũ profluere, dum Lutheri sui hyperbolas projiciunt: modò plebeculam suosq; fraterculos fascinent, populari theatro contẽtos: nec Dei, nec Angelorũ iudiciũ magnopere curare. Tribuit illi furiosum impetũ, nugatoriam leuitatem, cæcam temulentiam, caninam improbitatem, diabolicam superbiã, quòd eis superbia sit loco pietatis, quòd eos ferocitas omni humanitate spoliauerit, quòd ob-

stinatio

raminis reliquum fecerit. Vo-
sos homines, Cyclopes, super-
Gigantum latratores, phrene-
eruos, fastuosos, pertinaces,
s depingit coloribus. Queritur
suosq; indignos esse clamitent,
ineat, ita, quòd nisi repentè ex-
r è mundo, non posse cum eis mitius
n vt ad Lechitas vel Indos ablegentur:
are eos Principũ segnitiem, quòd non ex-
o gladio protinus deleant Sacramentario-
rum memoriam. In libro contra Vestphalium, & in Harmonia Euangelica.

Caluinus Lutherum, ait, inconsiderato & minus excusabili zelo laborasse: Eliæ illi nomen tribuere sacrilegium putat.

Si quid vitij, inquit, permixtum fuit summis Luth: virtutibus, sepultum esse velim. Certè, quæcunq; fuerunt, ne ea exagitem, donorũ, quibus præditus fuit, reuerentia & amor me retinet. Vitia autẽ pro virtutibus exosculari, stultæ ac præposteræ affectationis est. Minus etiã excusabilis, inconsiderati zeli feruor, quòd

ſcripturam turpiter & pudendum in modum corrumpunt, vt D. Ioan: Baptiſtæ ſpolijs Lutherum exornent. Et paucis interiectis, atque vt Eliæ nomen Luthero concedatur: Sacrilegæ tamen eſt temeritatis aſſerere vltimū Eliam: ac ſi præciſa eſſet Deo manus, ne quem præſtātiorem è cœlo poſtea emittat. Citat Lind.

Mencelius molles Lutheranos odio plenos, & prædicatorum Tyrannos appellat.

Extat libellus Mencelij de paſtoribus, impreſſus Iſlebij, quam Lutheriſtæ ob natiuitatē Lutheri nouam Bethleem vocant: in eius præfatione hæc verba leguntur: Poſtquam per ſanctum Euangelium à Papæ tyrannide & poteſtate liberati ſunt, & aſſueuerunt omnes illius conſtitutiones reijcere; progrediūtur vlterius, & volunt prorſus eandem conſuetudinem, in alijs quoq; rebus omnibus, ſiue ſint bonæ, ſiue ſint malæ, retinere: volunt eſſe liberi, nec à quoquam prohiberi, quò minus arbitratu ſuo viuant, haud aliter, quàm ſi Euangelium eſſet talis doctrina, quæ vnicuiq; concedat poteſtatem faciendi quod illi placet: quæ nullum ordinem

nem nec vllam disciplinam ferre poßit. Quòd si quis ei fuerit ausus resistere, eò veniunt audaciæ; vt non solùm odia suscipiant erga suos prædicatores, eosq́ contumelijs afficiant, verùm etiam pro virili sua tyrannicè persequuntur: ac si quem volunt ordinem prædicatores constituere, statim vim eſse dicunt minimè christianam, & nouationē quandam, & introductionem veteris papatus, per quam prædicatores propriam suam potestatem & dominationē in cōmißum sibi gregem stabilire velint. Qui, si pergant vrgere executionem eorum, quæ cōstituerant; non solum cōuicijs afficiuntur, verùm etiam ad extremum expelluntur.

FLAccus Philippum Augustanæ, confeſſ. & LVtheri librorum corruptorem & adulterum vocat.

LEgimus & nos, vel potius prælegimus ante annos ferè viginti, illi ipsi sanctißimo viro HOSIO, Flacci, Vigandi, Galli, Amsdorphij, Heßhusii libellos, tā latinos quàm germanicos, plenos querimoniarum, quòd confeßio Augustana à Philippo Melanchtone multis in locis

versa

versa, peruersa, conuersa, mutata, deprauata, mutilata sit: eiq́ falsi crimen impingunt, quòd Lutheri libros plurimis in locis adulterauerit: quos tamē, vt aiunt, nō alio loco, quàm Canonicā scripturā habere deberet, neq́ fas esse, vt vel iota vnū in illis mutaret. Meminit Hosius in actis cum Maximiliano tum adhuc Bohemiæ Rege, quæ inter nostra κειμήλια asseruantur, quòd exhibuerit Maiestati suæ librum ducum Vinariensium, in quo nouem, & alium Ministrorum Mansfeldeñ. in quo vndecem sectæ sunt condēnatæ Euangelicorum ab Euangelicis.

Flaccus definitiua sua sententia, Philippum vt ethnicum, & publicanum habendum censet.

CVm videam, inquit, Philippum, & qui cum eo sentiūt, in sua impœnitentia manere, & præsentes adiaphoricas constitutiones contra conscientiam promouere, pronuncio, impœnitentes adiaphoristas esse, pro ethnicis & publicanis habendos, id est, neminem pium debere cum ipsis vllam familiaritatem, conuersationem, amicitiam habere: & ei, qui præsertim nullo necessitatis iure adstrictus aliter fecerit, denūcio le

præ

Hosius in Act. Elbingeñ.

præ eorum contagium, & ita haud dubio iram diuinam.

Osiander verba Philippi pro verbis CHRISTI recipi dolet, & ne ad ſcholas Wittembergeñ. liberi mittantur à parentibus, hortatur.

NArrat Oſiander, neminem Vittembergæ, vel Theologiæ Doctorem, vel artium liberalium fieri Magiſtrum, niſi prius cõceptis verbis, iuxta formulam ſibi prolatam iurauerit, ſe tria ſymbola Apoſtolorum, Nicenum, & Athanaſii retinere firmiter, ac tueri, ſimul & defendere velle. Quòd ſi quid inciderit, quod in ijs tribus ſymbolis & Auguſtana Cõfeſsione ſatis determinatum non ſit; nolle ſe quicquam de eo concluſiuè, quod vulgo dicitur, dicere, niſi re prius ad ſeniores doctores, qui conſtanter huic adhærent Confeſsioni, relata: & conſilio cum illis communicato. Seniores autem iſti, cùm ſint Philipp⁹ & eius ſimiles, ſi quid incideret, quod in hac Auguſtana Confeſsione ſcriptum nõ ſit, neceſse habent, qui iurauerũt in Confeſsionem, nihil de eo ſtatuere, niſi quod viſum illis fuerit:

ita,

ita, vt ipsi probauerint, id recipere sint adstricti; etiamsi diuersum aliquid in scripturis canonicis reperiatur: quandoquidem non in sacræ scripturæ, sed in Augustanæ Cõfeßionis vnanimi cõsensu, se constanter eße permansuros iurauerint. Itaq́ʒ si scripturas potius sequerentur, periurij reatum non effugerent. Confeßionem autem hanc Philippus ipse scripsit, penes quem etiam est interpretandi potestas. Ex quo consequitur, quòd omnes, qui iurarunt in eam Confeßionẽ, neceße habeãt illam eo sensu accipere, quem Philippus attulerit; vt sic reiecta scriptura, ad tria symbola tantùm, & ad Philippi doctrinam sint alligati. Hæc de Philippo Osiander. Qui parentes etiam diligenter monet, vt etiam atq́ʒ etiam secum deliberent, num suos filios Vittẽbergam mittere debeant, vt ibi magistri vel Doctores efficiantur. Coguntur enim, inquit, abiurare verba Christi, & iurare in verba Philippi. Iurat enim, inquit, quilibet, quòd de grauioribus rebus, ad fidem pertinentibus, nihil velit statuere, nisi de sententia seniorum Confeßionis Augustanæ, etiamsi contrarium dicat scriptura; quam si sequi potius voluerit, erit periurij reus. Ita secretò fit quædam, inquit, conspiratio, quæ magis hominum

quàm Dei verba respicit, atq; ideo Christianæ Reipub. non parum adfert detrimenti: Philippi verbum, plus apud eos ponderis habet, quàm Dei verbum. Sex & triginta scripturarum loca produxi, quibus habitare Deum in nobis ostendi: creditũ non est: simul vt Philippus paruam schedam scripsit, qua testatus est, ita se rem habere, statim creditum est. Hosius in Antibrentio.

Heſshuſius Philippũ & Wittembergẽ. Magiſtros, extra eccleſiam eſſe proñciat, & vbi fuit ſedes Luth. ibi nihil eſſe reliquũ de ſpiritu Luth. teſtatur.

Citat Hosius. *HEsshusius in his libellis, quos edidit posteaquàm à Magdeburgensibus pulsus est, Vittembergenses vnà cum alijs eadem cum illis sentientibus, extra Ecclesiam esse pronunciat, & eorum communione suis omnibus interdicit. Idem facit Flaccus cum vniuersa sua factione, Virtembergenses enim & Vittembergenses, quin & Ienenses, à verbo Dei & Euangelio defecisse, quiritantur: ita vbi sedes fuit Lutheri, nõ ferè quicquam relictũ sit ibi de spiritu Lutheri.*

Ochy-

Ochynus Caluinum & Geneueñ. Tygurinosq́. Magiſtros, nouos Papas, terrenosq́. Deos vocat.

Ochynus inter alios Dialogos, vnum etiam edidit, contra Sectam terrenorum Deorum, ſiue Paparum (Geneuenſes autem & Tygurinos intelligit) eosq́ multo eſſe ſceleratiores & crudeliores quàm vnquam fuerant Papæ Romani pronunciat. Verba eius ſic habent: Non ita nūc fit, ſicut Paulus de iudicãda Prophet: doctrina monet: nam quod Miniſter veſter, ô Tygurini iudicat, docetque, id cenſetis aliis omnibus credendum eſſe, tanquam caput fidei. Quòd ſi quis citra vllam conditionem fidem nō adhibet; is Hæreticus eſt: deniq; quod noctu ſomniarunt; id cartis mandant, excudique curant, ſuaq́ ſcripta & verba pro oraculis haberi volunt. nec eſt, quòd putes eos vnquam recantaturos, aut ſe eccleſiæ ſubiecturos: volunt vt eccleſia ipſorum non ipſi eccleſiæ arbitrio credant: id quod nil aliud eſt, quàm quòd ſe quosdam Papas, terrenosque Deos eſſe velle; & in hominum conſcientias tyrannidem exercere.

In Dialogo cōtra ſectã terrenorũ Deorum.

 Bernen-

BErnenſes Miniſtri, Valentinum Gentilem flamma & faſciculis correxerunt:

GENtilis, Serueti Symmiſtes, cùm articulos quosdam diſputandos publicis in locis Bernæ affixiſſet, primùm in carcerem coniectus, nec ita multò pòſt ſupplicio capitis affectus eſt; nō ſcripturarum rationibus ad recantandum victus, ſed articulis, & faſciculis ad perpetuum ſilentium coactus.

Ex libello Anonimo de ſupplicio Gētilis.

Beza, Trideiſtas & Anabaptiſtas Dei blaſphematores vocat.

HOrtatur Beza Sigiſmundum AVGVſtum Poloniæ Regem: Principem quoq; Tranſyluanum monet, & Regni Proceres: Trecios quoq; Laſicios, Sarnicios, quos paſtores appellat, obteſtatur; vt in hanc curam toto pectore incumbant, cum his quos Geneua in Poloniā mittebat Synagoniſtis; ne Trideiſtas & Anabaptiſtas Deum blaſphemare in ſuis Regnis permittant, iramque Dei ſuper ſuos populos coaceruent.

In Epiſtola ad nobiles Polonię

Flaccus Philippum Eberum & horum Symmiſtas damnauit.

HAbitum eſt Aldeburgeñ. colloquium, cui nouo more nouus Pontifex præſidebat, Guilelmus Saxoniæ Dux, & Commiſſarii Principis Electoris. Tractabatur in eo de Concordia inter ipſos Lutheranos, quorum alij Flacciani vocabantur, alij Philippiani vel Eberiani. Obiectum ibi fuit, falſi crimen Philippo, quòd adulteraſſet primam illam Confeſſionem Auguſtanam Anno 1530. Cæſari oblatam, quædã addidiſſet, nonnulla detraxiſſet, alia mutaſſet arbitratu ſuo: neq; negatum eſt hoc ab Eberianis. Quamobrem Flacciani Philippum & Sectatores eius damnauerunt. Extant Petri Martyris contra Brentiũ minime fraternæ velitationes: Veſtphalus Bezã egregiè excipit: Heſshuſius Bezam, Beguinum Clebitium exagitat, Caluinus viciſſim Veſtphalum, Heſshuſium, & Magdeburgeñ. miris titulis exornat, & pro ſua Pontificia authoritate anathemate conficit, & præcipuè Veſtphalum ac ſocios eius inter pertinaces Hæreticos, & ad ſuperbiam illam Gigantum factionem, refert. Extat Ioannis à Lasko & ſociorum peregrinatio, regnante in An-

Vide Lĩdanum.

glia Maria, qui ſeſe apud Haffniam, Veſmariam, Lubecum, Hamburgum, & alias Lutheranas ciuitates commorari non potuiſſe queruntur.

Philippus Suencfeldium, Cẽtimanum, & ſuos omnes fanaticos homines appellat.

SVencfeldius, Centimanus eſt, habet milites paßim, qui ipſius nomine non ſolùm ſcribunt, ſed etiam ſeditiones mouent, iactitant afflatus, & abducunt homines à publico miniſterio, & à lectione & cogitatione doctrinæ. Ac nũc quoque aduerſus me editis aliquot pagellis, repetitur ille κονισμοσ*, gratißima cantilena fanaticis hominibus non cogitatione ſcripturæ & doctrinæ, Deum communicare ſe hominũ mentibus, ſed ſine medio.*

Citat Hoſius.

Bullingerus, Brentium, Aprum Calidonium, Momum mendacẽ, Logodædalum, Bacchatorem, Sophiſtã, & doctrinam eius ſomnium, merumque vocat delirium.

Anno

ANno M. D. LXIIII. edidit Bullingerus repetitionem quandam, qua perstringit Brentij recognitionem, eiq́ꝫ coronidem Apologeticam addidit, in qua dicit, Pios omnes concorditer censere, Brentium peccare enormiter edendis libris suis maledicis, & eum pedibus petulantissimè cõculcare fidem Ecclesiarũ, quarum dogmata vocaret cacadoxa: dicit nullo bono spiritu doctum iudicare, quòd Bullingerus inanes & sine fide voces profundat, & ceu aper Calydonius vineam Domini euertat. Dicit, quòd quisquis Brẽtij scripta omnia propius inspexerit, illum visurum apertè virulentis redundare edacissimi liuoris morsibus. Dicit præterea Brentium tergiuersari, suffugia latibulaq́ꝫ quærere, sese implicare, & quid dicat ignorare, deniqꝫ simplices circumagere, & naribus trahere. Addit etiam Doctrina Brentij: somnium est, merumq́ꝫ delirium, & quidem Ecclesiæ Dei valde noxium. Et quia Brentius premebat Bullingerum Lutheri autoritate: Prouocamus, inquit, ab irato & furioso Luthero. Ipse quoqꝫ Brentius in sua recognitione fatetur, quibus elogijs à Bullingero fuerit honoratus: Ego, inquit, Bullingero sum rixator, spiritus

Bullinger9 de cœlo & dextra dei, Brẽtius in recogn. Tubig. 1564.

inflatus, columniator, scurrilis, lusor, momus, peruersor, mendax, impurus, impudens, garrulus, logodædalus, conuiciator, contumeliosus, iactator, eiector Christi è cælesti suo throno, blasphemator, vagabundus, furens, leuis, leptologus, Eutychianus, sophista, debacchator, & peior Suencfeldio ipso: doctrinam autem quam profiteor, & librum quem de Maiestate scripsi, vocat Brentianas nebulas, figmẽta, nugas vanas & futiles, scurriles ineptias, doctrinam dissoluentem spem, de certa fidelium salute in cœlo, insaniam, philautiam, artem sophisticam, ambages subdolas, commenta falsissima, elumbem spiritum, sophismatum versutias, librum maiestuosum, librum perplexuosum, Chymæram vbiquitariam, sophisticam, Ægyptum, nugas putidas, vbiquitatem prodigiosam, verba furiosa, ambages fallaces, fabulas, commenta, captiones, librum maiestaticum, infinitarum quæstionum labyrinthos, vbiquitarios, impudentissima mendacia, argutias ægyptiacas, & alia id generis acerbissima excogitata.

Fickle-rus in Spõgia.

Brentius Bullingerum vocat virulentam excetram, scorpionem.

venena-

venenatum, Sophiſtam nequiſſimum.

BRentius viciſsim, ait, Bullingerum huiusmodi virum eſſe, qui præter mendacia & nugas nihil dixerit: qui homines pios, veramq́; doctrinam horrendis calumnijs aſperſerit & contaminarit. Queritur præterea ſibi negotium eſſe, cum virulenta excetra, & cum ſcorpionibus venatiſsimis, denique cum homine effronte, cũ ſophiſta, omniumq́; mortalium nequiſsimo. In r[eco]gniti[o]ne Brentij.

Philippus Flaccum & Gallum mirabile hominum genus vocat, & minus tolerabiles, quàm Papa Romanus.

CVm iſto, ait, mirabilium hominum genere, agi nihil poteſt, qui ſuo arbitrio damnant quidlibet, neq; perſonis auditis, neq; diiudicatis rebus. Cogunt concilia, quando & vbi ipſis placet, & vendicant ſibi maiorem magisq; intollerabilem ac minus excuſabilem authoritatem & poteſtatem, quàm Papa Romanus vnquam: quæ quo tandem euaſura videantur, cogitetur. In præfatione in corpus doctrinæ.

In præfatione verò quæ præcedit, in anarchiam [illegible] euaſiſſe rem iudicat.

Heſhuſius Caluinum vocat ſycophantam, Epicureum, Sophiſtam, &c. Bezam verò beſtiam, Cyclopem, Martiale, & Catullo ſpurciorem.

HEſhuſius in defenſione ſua, tribuit Caluino crudelitatem, tyrannidem, dolum, perfidiam, contemptum epicureum, garrulam & ſophiſticam philoſophiam, futiles nugas, ieiunos cauillos, effrenem & impudentem ſycophantiam, & falſum in veteribus ſcriptoribus ob eo admiſſum: & quod ludat in enarratione diuinorum oraculorum, non aliter quàm ſi Ouidij Metamorphoſeos, vel Sibyllinos verſus explicaret. Bezam verò vocat beſtiam, & Cyclopem, atque adeò proſtitutum ſcortum, qui ob flagitia, amores illicitos, & ſupplicio dignos concubitus, adeoque adulteria, & infandas libidines, ſuis etiam ſathanicis epigrammatis Martialis & Catulli ſpurcitias ſuperãtibus, in proſtibulo decantatas, cum magis ſuppliciorum metu, quàm

Lidanꝰ in dubi. Dialogo 2.

religionis amore aufugerit, ex Gall
etiam pulsus; se tamen Christ
ctat.

Stancarus Caluino vix v ciam veræ Theologiæ Geneueñ. & Tigurinos ſtros publicos, hæreticos, & Atheos appellat.

STancarus in libro de Trinitate & mediatore, deploratiſsimos hæreticos vocat Caluinum, Petrum Martyrem, Bullingerum, cum reliquis Tygurinis & Geneueñ. miniſtris: eiſq; Arianam, Eutichianam, Apollinariſtarum, Acephalorum, Theodoſianorum, Gaianitarum, Macarianorũ hæreſim impingit: idemque iudicat, pluris eſſe faciendum vnum Petrum Lombardum, quàm centum Lutheros, ducentos Melanchtones, trecentos Bullingeros, quadringentos Petros Martyres, quingentos Caluinos: qui ſi omnes in mortario contunderentur, non exprimi poſſe vnam vnciam veræ Theologiæ, præſertim in articulis de Trinitate, Incarnatione, Mediatore, & ſacramentis. Eſſe ter miſeros & in-

felicos,

ant quid ſcribant, aut de qui-
em negat ſcire Caluinum, quid
ibus affirmet: monetq́ omnes,
bris eius, præſertim in arti-
e, Baptiſmo, præſcientia, præ-
quia falſam & prauam doctri-
dem notat horribilem & Gentili-
imilem blaſphemiam, quòd Chri-
tradiderit, iuxta Paulum, regnum
atri, ſubiectus ipſi erit, ſecundùm v-
nq́ naturam.

Stancarus Geneuenſes & Tygurinos hæreticos & Atheos appellat.

Vocat eos publicos & manifeſtos hæreticos, qui nõ ſemel Polonos noſtros ſcriptis, & epiſtolis ſuis ſeduxerint, cõuincitq́ eos eſſe Arianos, Apollinariſtas, Eutychianos, Timoteianos, Acephalos, Theodoſianos, Gaianitas, Origeniſtas, Donatiſtas, quin & ἀθεωσ vocat.

Vide chronologiam Genebrardi.

Nicolaus Amſdorphius, Zuinglii & Oſiandri doctrinam hæreſem vocat.

Nos, ait, Zuinglianam & Osiandrianam hæresim & errores, tranquilla conscientia amplecti non possumus: nec illorum, qui se illi à Luthero segregarũt secessioni, aut Nouatiani subscribere & adstipulari. Inpubl. cõfutac puræ doctrinæ.

Smidelinus, Sacramentarios, humana ratione & suis cogitationibus, non verbo Dei niti testatur.

Lutheranos, ait, nunquam dissimulasse schisma de negotio cœnæ: & doluisse illis semper, fuisse quosdam, qui plus rationi humanæ, ac suis cogitationibus, quàm simplici, ac aperto Dei verbo tribuerent: qui sicut disertè affirmat, Carnem suam verè esse cibum, sanguinem autẽ verè esse potum; ita virtute verbi sui, verè etiam ac præsenter cũ pane et vino ea distribuat. Hosius in Antibretio.

Heshusius, Apolegeticos Anglos, Deum cõspuere & hominibus imponere ait.

Fingunt, ait, isti fraternam societatem: at nos dicimus,

dicimus, vt prodatur veritas Euangelij, vt errores nefarij dißimulentur, vt christianorum hominum oculis imponatur, vt in Deum apertè conspuatur: non ea pax est, sed iniquißima pactio seruitutis. Et ibidem ait, Se Deo & Ecclesiæ & orbi testatum facere Heßhusium non coluiße, vt nunc multi proditores veritatis faciunt, cum blasphema ac sacrilega Caluinistarum secta, sed in acie stetiße contra eam, & testamento filii Dei sedulam nauaße operam.

Clebitius de ruina Papatus Saxonici triumphat.

ÆDidit Clebitius libellum, quem inscripsit: Victoria veritatis, & ruina Papatus Saxonici, in quo Lutheranos omnes ad Synodum, & ad disputationem de præsentia Christi corporis & sanguinis in Eucharistiæ sacramento prouocat, & easdem illis leges præscribit habendæ Synodi, quas ille quoque Christianis orthodoxis hominibus præscribere consueuerant.

Citat Hosius.

Flaccus à sua Synodo vult exclusos Seruetianos, Osiandrinos, Sacramẽtarios, Anabaptistas.

Edidit

EDidit Flaccus supplicatorios quosdam libellos, quib⁹ instat & vrget mirabiliter, vt in Germania synodus habeatur, à qua tamen arceri vult, primò Christianos omnes, quos per contumeliam vocat Papistas, deinde Seruetianos, Suencfeldianos, Antimonos, Anabaptistas, Sacramentarios, & Osiandrianos, neque cum alijs, quam cum Synergistis, Adiaphoristis, & Maioristis sibi rem esse vult. Citat Hosius.

HEsshusius Eberum vacillantem monet, vt suam sententiam de Eucharistia explicet.

VRGet vehementer Eberum Hesshusius, vt quoniam cum Philippo de sententia verborum Eucharistiæ nutabat, non amplius æstuaret; sed suam de Eucharistia sententiam, nudè & apertè explicaret, quid sentiret. Ac facit ille quidem edita de Cœna Domini, sua quadam assertione: verùm ita vt ferendos potius, quàm tanquam hæreticos damnandos, & ex Ecclesiæ suæ societate prorsus reijciendos censeat eos, qui diuersum sentiunt. Hosius in Antibrentio

Sturmius rigidos Lutheranos crudelitatis accuſat.

Iſti, inquit, importunitate & iniuſticia ſua curſum Euangelij impediunt: ſine metu, vt ait, cruciatus, frigore in hypocauſtis caliduli, æſtu in vmbra frigiduli: quos volunt, & quæ volunt probant; rurſus quæ volunt, & quos volunt im probant, vexant, condemnant, proſcribunt, palo propè & cruci affigunt, in ipſas propè vſtrinas & rogos impellunt. Quòd ſi magiſtratus, inquit, iſtis hominibus per triduum gladium ſuum concederet, crudeliſsima ſtatim eſſet ſecutura condemnationum tonitrua, fulgura, fulmina. Hoſius in Antibrentio.

Sturmius in omnium Sectarũ doctrina reprobata, ſuã ſtabilire contendit, quàm mediã viam vocat.

Ioannes Sturmius tantarum ſectarum & errorum pertæſus, rem indignam ſua dignitate putauit, vt ſine exceptione in alicuius magiſtri verba iuraret. Quamobrem reprobatis omnibus Euang. Confeſsionibus, nouam quandam Sectam Argentoratũ introducere conatus eſt, ſub Annum Domini, 1578. quàm mediam vi-

am appellabat, absq; offensione tam Catholicorum, quàm Protestantium. Ad eam stabiliendam ex decem Circensibus Romæ Imperij Prouincijs, septem eligendos censebat, qui eiusmodi fidem scriberent, quæ vtrique parti non displiceret, exceptis ex Concilio Tridentino, quæ & illis 70. viris placerent, & reliquis hominibus placere possent, reiectis cæteris; adhibita etiam charitatis regula directa, non ad seueritatem, sed ad mansuetudinem.

Indices librorum Francofordieñ. ostendunt, quàm acerbè Magistri & Ministri Euangelici dissident.

PRodeunt bis in Anno Indices librorum nouorum ex nundinis Francofordiensibus, iam ab aliquot annis obseruauimus, quòd triplo plures libri scribuntur ab Euãgelicis contra Euangelicos, quàm contra Catholicos. Quos etsi omnes videre nobis non licuit, facilè tamen suspicamur, quòd acerbißimè vnus inuehatur in alterum, quòd sibi errores inuicẽ affingant, quòd è cœtu communioneq; sua eijciant, quòd igni

atque ferro interdicant, quòd ad ima tartara deprimant, quòd in potestatem omnium diabolorum vnus alterum cōdemnet & ableget. Libet eius aliquot generis libellos in mediū adferre, in quos nō ita pridem Norimbergæ incidimus.

De insigni & manifesto crimine falsi à Philippo Morbachio perpetrato, ementito nomine facultatis Theologorū Academiæ Heidelbergensis necessaria commonefactio ad Clangefurtensem Ecclesiam in Carinthia, in qua Stellio ille Rectorē scholæ agit, 4. Heidelberg, 1586.

MARci Brumleri Tygurinen̄. ad Iacobum Andreæ triplex scriptum: Index aliquot grauissimorum certaminum & errorū Iacobi Andreæ, è postremis eius centonibus collectum, 4. Neostadij 1586. Hieronymus Zanchius ad patrem prodromi, Holleri, Guilelmi, 4. Neapoli.

Extat tractatus de omnipræsentia Christi, in quo ad inanem & elumbem vbiquitatis, hoc est, maiestatis Christi confutationem, per quendam Christianum Valdensem institutam, respondetur per M. Andream Osiandrum Tubingæ in 4°. 1587.

Vittembergen̄. Schola Chytreum vocat Simiam Philippi & Proteum.

Vocant

Vocant Chytreum, Simionem Melanchtonis, ex Simia verò Proteum factum affirmant, & mirabiliter irrident.

Philippus, Smidelinum, Grillum Homericum appellat.

Philippus Euangelicos suos, & inter eos Smidelinum Faberculum Homerico Grillo comparat, qui à Circe in porcum mutatus, hominis formam recipere recusauerit. Adeò, ait, immũdicia, sordibus, & omni diluuie delectatur. Idem affirmat Smidelinus querens, apud suos Euang. horrendam Epicuream & plane ferinam vitam cerni. Citat Hosius.

Caluinistæ librum Cõcordiæ Lutheranę, lepido versiculo, errorum damnauerunt.

R. HABET AVSONIVM LIBER HIC, HABET ATQ. PELASGVM:
ET HABET HEBRAEVM, PRAETEREAQVE NIHIL.

Proteſtantes Principes Lutherani impoſsibilem eſſe iudicant cũ Caluiniſtis Cõcordiam, nec eos vnquam herbam eſſe porrecturos: Concordiam quoque Bergenſem exſibilant.

Extat libellus Anno M D LXXXIIII. impreſsus, quo deſcripta habetur legatio Regis Nauarræ ad Imperij Principes, & ab illis ad legationẽ data reſponſio. In ea ſic de ſacramentarijs, & ineũda cũ illis Concordia loquuntur Proteſtantes. Quòd Rex Nauarræ ſua nobis epiſtola ſcribit, ſe à puero, in ea qua viuit religione, fuiſse educatũ, quam quidẽ putat præcipuis in fidei capitibus cũ Auguſtana Confeſsione conuenire: ac propterea petijſse, vt & maiorem eius Serenitati fidem habeamus, & concordes aliquando cum ſacramentarijs ſimus. Fallitur & fallit bonus Princeps. Ecquis enim ignorat, illum, cùm poſt detectam eius ac Principis Condei cum Admiralio conſpirationem, & conſequutam à Rege gratiam, ipſius Regis Galliæ ſororem ante aliquot annos eſset vxorem ducturus, pontificiam fidem profeſsum eſse,

atque

atque Lutheranorum, et Caluinianorũ dogmatum eiurationem fecisse per aulicum, ad hunc ipsum Romanum Pontificem missum cum epistola, cuius exemplum, ne cuiquam ea de re dubium esse possit, hîc habetis. Vnde facilè cõijci queat (etsi postea redijt ad eos, qui illum Caluinismo imbuerunt) fore, vt si quid eo in regno sibi secũdius speraret, Caluinianos illicò, & nos ipsos esset deserturus, auitamq; suorum religionem amplexurus. Id quod statim, vbi de morte Alanconij accepisset, tanquam spe Gallici regni certius iam concepta, instituere moliriq; visus est multis, qui dicunt & Regis, & Pontificis fauorem palam ab eo aucupari, Iesuitas eum prensare, totumq; esse in eo, vt si possit, etiam Deo fucum faciat. Neq; verò intelligit quid Geneuenses, & reliqui eius farinæ homines in animo habeant, cùm præcipua fidei capita sese nobiscum credere, illi, ac pluribus alijs persuaserunt. Nam & prædestinationis negotium, quod Caluinus è suo capite ad Dei ipsius bonitatem atq; æquitatem euertendam inuexit, tanquam pestiferum dogma à nobis depellimus, ac præter id, quod Lutherus & alij de cœna Domini aduersus eos scripsère, scitis extare nostrorum Censuram, qui cùm Antuerpiæ

ſeorſim à CÆLuinianis Euangelium noſtrum docerent, hæc in lucem edi ipſa verba curarũt: Caluiniſtarũ Liturgiam, non vno ſacrilegio viciatam, contaminatamq́ eſſe, eaq́ innumeras animas æterno exitio inuolui. De Iuſtificatione autem, totaq́ illa materia, in tot ac tantis ab ijs diſſentimus, vt pudeat dicere. Illud certum eſt, quæ à quodam Pontificio Theologo diſcrimina ex Luthero, & aliorum noſtrorum, alteraq́ ex parte, ex Caluini ſcriptis collecta ſunt. Cùm nos, an ita illa haberent, in fontibus recognoſci curauiſſemus, prorſus inueniſſe veriſſima; adeò autem diſcrepantia, vt fruſtra de cõcordia laborandum ſit. Ea verò, ſi cui veſtrum libuerit attentius videre, ecce hîc ſunt, quæ vobis relinquam. Porrò in ritibus ac imaginibus, in reliquis quoq; vel ſacramentis, vel ſacramentalibus rebus, aliud quàm ipſi ſentimus. Atq; vt hæc omnia non eſſent, quæ veriſſima ſunt; quisnam inter nos & Caluinianos (ſi nouum colloquium indicatur) iudicium ferret? an non ante viginti tres circiter annos, in conuentu Luneburgenſi, noſtrorum ſententia damnatus eſt Albertus, Ardembergius Caluinianus? an nõ triennio poſt in Mulbrunenſi colloquio, dum noſtris præeſſet Illuſtriſſ. Dux Vittembergicus,

Caluinianis autem, qui tum erat Illustriss. Palatinus Elector, vlla potuit coire concordia? Quin verò conuentu soluto, quot vtrinque libri iniuriarum pleni per Germaniam volitarunt, nemo nostrum ignorat. Sanè, Brentius post finem recognitionis suæ contra Bullingerum, appendicem publicorum testimoniorum, nempe Lutheri, Melanchtonis, Lauatheri, Petri Martyris, ostendit sæpius à Zuinglianis actum fuisse; vt à Lutheranis pro fratribus susciperentur, manente illa sententia de Cœna Domini: neque vnquam tamen ab illis extorqueri potuisse. Quòd si verò præter sacra Biblia, quæ tamē apud nos non conueniant cum Caluinianis, aliqui adhibendi sint diuini verbi interpretes, solidæ autoritatis, ex ijs quibus Euāgelij hoc seculo illustrati palmā tribuim⁹, obsecro, quosnā sumimus in manibus, cùm inter sese ferè omnes maximè dissentiāt? Et recentissimæ sunt, tum aliorum, tum singulorum Academiæ Francofordianæ ad Oderam Professorum, in nouam Concordiæ formulam, quam Illustriss. Dux Saxoniæ Elector procurauit cōficiendam, confessiones, atque subscriptiones, quæ ita Caluiniana dogmata explodunt, ita ea impietatis arguunt, vt nihil suprà. Et putatis hosce herbam porre-

cturos, aut paßuros, vt leges à sacramentarijs in re Theologica præscribantur: & leges quidem, quæ suæ dignitati ac iureiurando aduersentur? Augebuntur acerbitates potius, & odia accēdentur. Dumq; tot hydræ capita præcidere tentabimus, septies cētena pro vnoquoque (vt re ipsa nimis experimur) enascentur. At verò, quid cæteri facturi sint, incertū est. Nam & Norimbergenses, vt Caluinismum in suam ciuitatem nimis irrepentem procul amouerent, Academiam ad Augustanæ Confeßionis capita pueros edocenda, non ita procul à sua ciuitate, hoc est Altorfii, instituerūt. Quod ipsum alij quoq; fecerunt. At interim inter nos litigantes Pontificij gaudent, atq; tacentes, quò magis vnanimes sunt, vbiq; seminaria inuehunt: & adeò stupidi sunt quidam è nostris, qui putent, quin futurum sit; vt quanto plus ista tractabimus, tanto maiore impulsu, quicquid à nostris hactenus ædificij apparebit, id non per tot ruinas paruo momento sit ruiturum. Sed & parum hoc fuerit, quòd nostræ cum Caluinis componi controuersiæ nequeant: vtinam domestica composuißemus. Quid Vormaciæ huius seculi anno 70. supra 1500. actū sit, pleriq; nostrum adhuc recordantur. E duodecim enim nostris

qui de

qui de religione acturi fuerant, quinque expulsi sunt, Nicolaus Gallus, alter Amsdorfius, aliique tres, quos postea rigidos Stoicosque Lutheranos vocari & scribi, nim[illegible] ore no[illegible]o passim audiuimus. Inter Pontificios autem, nu[illegible]la lis fuit, eadem consensio, & numerus mansit. Biennio pòst, vndecem è nostris sectæ publico multorū Germaniæ & Cōfeßionis nostræ principum iudicio, à cæteris reiectæ sunt. Deinde quàm sæpe Augustana Confeßio nostra immutata sit, pudet dicere; vt postea mirum non sit, si quasi Crambem centies recoctam plurimi è nostris euomant, & quisque, quam primo nanciscitur sectam, ei adhæreat. Quod si qui nostram Confeßionem aliquousque præ se ferūt, corde tamen altum dolorem atque indignationem aduersus nostros haud dubiò præmunt; certè mortifero vulneri, quod nouißime in Concordia Saxonica procuranda inflictum est genti ac nomini nostro, nullum iam pharmacum inuenimus, quod sanitatis spem præbeat. Neque enim ablegatus Iacobus Andreæ Tubingam, licèt bene numatus & donatus ab Illustriß. Duce Saxoniæ, quam machinam dißensionum exstruxit, potis est iam vt destruat. Neque octoginta talerorum millia, quæ pastoribus Saxonicis,

nicis idem ille bonus Princeps ſæpè euocandis, impendit, quidquam profuére. Et pagani, oppid[illegible] eius ſubditi, dum varias fidei profeſ[illegible]es, ea[illegible]s emere adiguntur, Iacobo Andreæ, & Selnecero, reliquisq́ illis ſex viris, qui hanc nobis infauſtam Concordiam texuerunt, quotidie maledicunt. Interim ipſi inter ſe dolent ſex viri: enataq́ ſunt inter ipſos iurgia illa, quòd cùm ex æquo laborauerint, haud tamen ex æquo inter ſe partiti ſunt prædam; Iacobo Andreæ omnia ſecum aſportante, & ex diuẽdita illa Concordia marſupium implente. Iam verò, dum ſubſcriptiones illas, ac profeßiones nouæ Cõcordiæ tolli, curatum eſt, ecquid effecimus? At hoc minimum, niſi ægregia illa ignominia notati fuißemus, quod pleræque omnes ciuitates, Auguſtaq́ ipſa Vindelicorum, Confeßionis noſtræ mater, Concordiam tamen noſtram abiecerunt: quodq́ adhuc peius eſt, proſcripſerunt, varijsq́ editis & ſcriptis & libris, vnà cum alijs ciuitatibus damnarunt. Et agamus ſcilicet poſtea de ineunda cum Caluinianis concordia? & credamus iam, vel illis, vel noſtris? Hucuſque Proteſtantes.

Chemnitii

CHemnitii de ineunda c uiniſtis concordia iudic

ÆXtat Epiſtola Kemnitii ad Ioann gium Electorem Brandeburgenſem. I' ſequuntur, quid de concordia cum Sa tarijs ineunda ſentiat, quóue eos loco hai verba oſtendũt. Quod igitur V. Cel. ſecunc altiſsimum intellectũ, & Chriſtianum zelum, ex grauibus & varijs conſiderationibus, conſultum non eſse iudicat, vt cum Caluiniſtis generalis Synodus habeatur, eam ob cauſam, quod vti, pró dolor, experientia docet in religionis negotijs, ab aliquo iam tempore parum eſt effectum; ſed plures turbæ & diſſenſiones in eccleſia & religione inſecutæ ſint huiusmodi, Clem. veſtræ conſideratio mihi etiam humillimè placet: neq; enim ignoro multos hoc prætextu, inſperatæ generalis Synodi eò negotia dirigere; vt punitionis officium contra Caluiniſtas interea tẽporis penitus quieſcat; ipſiq; abſq; impedimento venenum ſuum magis ac magis ſpargant, & multos aſſeclas vbique parent. Quod autem cùm hoc Clemen: veſtra conſiderat, quòd nihilominus Regia maieſtas, vt potè quæ inſtructionis articulo de ſancta Cœna à no-

arum opinione non multùm di-ò offendenda nec pacifica col-ationes penitus negandæ ſint, . V. . . entem conſiderationem abeo pro bona Chriſtiana & ſalu-rtim ideò, quòd aduerſa pars, mul-c annis, præcipuè verò in proximè di-o contra Concordiam ſcripto, perpetuò us inique obijcere ſolet, quaſi lucem fugia-us, ac de componendis iſtis diſsidijs conferre um ipſis graue nobis ſit.

Proteſtantium Principum, de Papiſsa Anglicana, & de Puritanis Caluinianis iudicium.

ATque neque ab Anglica Regina quidquam eſt expectandum, quam ſcitis, quantopere noſtros emunxerit, quantum vectigalia & portus Imperij auerterit, quantam Anſaticis ciuitatibus iniuriam intulerit: præter autem Caluinianos, & variarum opinionum alios, Puritanos quoque exortos eo in Regno videat, qui iam Caluinianos & noſtros peſsime oderunt, ne quid dicam de legibus ijs, quas de religione mulier tulit; quas, ſi nos repudiemus, vix vn-

quam illa accedet ad noſtros, quæ fœmineo, & à ſeculis inaudito faſtu, ſe Papiſſam & càput Eccleſiæ fecit: quæq́ cum Turca commercio inito ſatis habet, vt dies expleat ſuos: ac præclaram deniq́ ſobolem, ſcilicet, relinquat, quæ amica noſtri queat eſſe Imperij, & poſsit etiam noſtras ruinas fulcire. Hæc igitur mea ſententia eſt, hic ſenſus: vtinam idem omnes ſentirent ipſum: nullus hac die nobis & Imperio clarior illuceſceret.

Eraſmus populum Euangelicum, ait, portare iugum Diaboli.

ERaſmus in Spõgia, aduerſus Huttenum: Lutheranos, inquit, video multos; Euangelicos nullos, aut paucos. Circumſpice mihi populum iſtum Euangelicũ, & obſerua, num minus illic indulgeatur luxui, libidini, & pecuniæ, quàm faciunt hi, quos deteſtamini? Profer mihi, quem iſtud Euangelium ex comeſſatore ſobrium, ex feroci manſuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impudico reddiderit verecundum? Ego tibi multos oſtendam, qui facti ſunt ſe ipſis deteriores. fieri poteſt, vt hæc mea ſit infelicitas; mihi adhuc

huc neminem contigit noſſe, qui non videatur ſe ipſo factus deterior. Nunquam eorum eccleſias ingreſſus ſum; ſed aliquando vidi redeuntes à Concione, veluti malo ſpiritu afflatos, vultibus omnem iracundiam, ac ferociam præ ſe ferentes; ſic opinor diſcedunt milites à Concione Ducis, ad prælium exhortati. Quis vnquam vidit in eorum concionibus quenquam fundentem lachrymas, tundentem pectus, aut ingemiſcentem? Certè nec illis quidem diebus, qui lachrymis celebrandi ſunt, quiſquam veſtrum ſuſpirium edidit.

Idem alibi ad fratres inferioris Germa: Noui inquit, Apoſtatam Monachum, qui pro vna duxerit tres: noui ſacrificū, qui duxit vxorē, quam poſtea comperit alteri nupſiſſe. Similia multa de Monachorum & Monacharum coniugiis referuntur, qui ductas repudiârunt, eodem iure quo duxerant: ſacerdotem Baſileæ virgis cæſum, mox vrbe eiectum non nomino. Quid refert, quando deſierit concionari? iſtius erat profeſſionis. Is, vt publicus ferebat rumor, & in carcere, & extra portam, cùm à carnifice dimitteretur, publicè teſtatus eſt, ſe, poſtea quàm ſe Lutheranæ ſectæ addixerat, in omnes flagitiorum genus proruiſſe. Quid de tota ſecta dixerit, non referam. Idem

Idem in libro de Pseudoeuangelicis: Populus, inquit, iste, tam Euangelicus, etiam Turcarum Principi dicitur detestabilis, quem ait seditioni natum, quos subinde tumultus excitat? quoties quàm leuibus de causis procurrit ad arma? ne suis quidem Ecclesiastis satis obtemperans, nisi dicant blanda auribus; profligandi etiam, si liberius in eorum vitam inuehuntur, aut ab opinione dissentiant. Initiò tantùm non Deus erat illis Lutherus, nunc iisdem prorsus delirat, quòd nouum de Eucharistia dogma non recipiat.

Et in Hyperaspiste 2. Adeò per hoc Euangelium ait non corrigi homines, vt potius videantur deteriores, nec fieri vt peccare desinant; sed vt peccent impunitius.

Et alio in loco. Nónne Lutherus coactus est visitatores mittere, qui populũ in omnem ruentem licentiam cohiberent? Nonnè idem dixit se malle pristinum Papæ & Monachorum regnum, quàm hoc hominum genus sub Euangelij prætextu in Lugdianorum vitam sese proripientium? Nonnè idem suis ad me literis deplorauit Melanchton? Nonnè idem in colloquio fassus est Oecolampadius?

Aliud Erasmi de Lutheristis Iudicium.

Excussum est, ait Erasmus, contra Euangelicos, iugum humanarum constitutionum: sed vbi sunt, qui submiserunt ceruicem suam iugo Domini? & interim constitutiones humanæ cō stitutionibus humanis, imò parū humanis, mu tantur: titulus modò mutatus est; Vocantur enim, Verbum Dei. Cæterùm res adeò nihilo est mitior, vt complures boni viri præferant vltroneum exilium, isti magnificæ decantatæ libertati, atq; adeò proceres quidam, & antesignani istius factionis, cùm nondum ad Episcoporum dignitatem, opes & ditionem peruenerint, tamen eiusmodi specimen de se præbent, vt ego me malim in Episcoporum, quàm in istorum potestatem tradere, si detur optio; malimq; potentissimi Cæsaris ferre iugum, quàm quorundam magistratū Euangelicorum; quamuis humili sorte sic excutiunt iugum hominū, qui vestro Euangelio submittunt ceruicem: ma gis vereor, ne pleriq; pro graui iugo hominum portēt grauius iugum diaboli. Excussa est obedientia Episcoporū; sed ita vt ne profanis quidem magistratibus pareatur. Olim Christiani

sub

ſub Ethnicis principibus quietè viuebant, ſtudioſè cauentes, ne quam ſeditionis occaſionem darent, exhibentes honorem cui debebatur honor, vectigal cui vectigal, tributum cui tributum. Hortabantur Chriſto initiatos, vt idololatris etiam magiſtratibus obtemperarent, pro eorum incolumitate Deum quotidie orabant.

Baſilieſes, Caroloſtadium peſtem Eccleſiæ, ac à diabolo occiſum affirmant.

Aiunt illi, Caroloſtadium fuiſſe peſtem Eccleſiæ ſuæ venenoſiſſimam, & occiſum à Diabolo. Scribunt apparuiſſe ei concionanti virum grandem ingreſſum in templum, & iuxta quendam conſulem ſtetiſſe, rurſusq́; egreſſum, in ædes Caroloſtadij intraſſe, ibi ſolum filium inuentum, manibus eleuaſſe, quaſi in terram colliſurus, ſed illæſum dimiſiſſe, ac iuſſiſſe vt patri diceret, ſe reuerſurum poſt triduum, & ipſum ablaturum, quod etiam factum eſt. Nam ſubitis terroribus correptus, poſt triduum mortuus eſt. Caroloſtadius verò interrogauerat antea Conſulem, qui ille vir grandis fuerit, conſul dixit, ſe neminem vidiſſe.

Valentinus Gentilis, Caluino multos errores affingit, & ab eius decretis ad Cōcil: Oecū: appellat.

Monet Gentilis, in sua de Trinitate Confeßione, vt agnoscant Caluinum hominem eße, neque id omne suscipiendum eße, quod ab illo scribitur vel dicitur, vel agitur: deniq; quòd errare poßit. Et addit: quòd si qui, vt Caluini famæ consulant, reiecto Dei verbo, ex hominū decretis sententiam ferent; vel ex hac hora, de ea sententia tanquam iniqua, & in verum Deum cōtumeliosa, ad verè liberum & Oëcumenicum Concil: appello. Notat etiam, in Prothesibus multos eiusdem Caluini errores.

Genebr Chronolog. lib: 1.

Stancarus, Philippum, Arianum, & Antichristum septentrionis vocat: Gallus Adiaphorismos eius vitulo Aaronis comparat.

STancarus in Collatione doctrinæ Arij, & Philippi Melāchtonis, eum pro Ariano damnat, & Antichristum septentrionis, & perturbatorem totius Christianismi appellat.

Gallus

Gallus Adiaphorismos eius, vitulo ab Aarone Hebræis excitato, comparat, & longam errorum, ac idolatriarum telam secum trahere asserit. In Themate de prauatę Confes. Anglic.

Illyricus in suo Berichtt/*dãnat eũ pro Apostata Lutheri, & adulatore August: Confessionis: quin etiam anathema eum perinde ac ethnicum & publicanum pronunciauit, & omnes Adiaphoristas.*

Centuriatores, Magistratum Euangelicum nimis sibi aiunt arrogare, falcem in alienam messem mittere, vt Osias: Verbi Ministros Ciuitatibus pellere, alios Carbonario curru lictoribus circumseptos extrahere.

ANtequam, aiũt, in præfat. 7. Centuriæ, lux verbi diuini illucesceret in Germa: regnãtibus tenebris Pontificijs & Monasticis, vnicus ille Romanus Præsul, potestatem sibi sumebat, leges etiam polyticas non modò reformandi, sed etiam delendi, substitutis suis decretis & decretalibus, id quod superis atq; inferis notum

est. Quid verò nunc fit? pro vno Pontifice, innumeri ex polyticis eminẽtia locorum suffultis, atq; elati exsiliunt; qui vicem alternantes, nunc à forensibus in Ecclesiasticas transcendunt: & non contenti suis metis, religionum formulas Ecclesiis, cum sceptro, gladijs & fulmine Iouis, exhibent. Colores verò varij allinuntur, quòd magistratuum sit officium, custodem vtriusq; tabulæ agere, altercationibus modum statuere, prospicere publicæ paci, remouere seditiosa capita; & quis potest omnes eos fucos connumerare, quibus conantur plurimorum animos fascinare; & faciunt quod libet?

Et in præfat. 5. Centuriæ: Magistratus polytici, qui Euangelio nomen dederũt, plurimis in locis præstigiatoribus, & corruptelis, locum, dignitatem, præmia præbent, quos etiam ideo magis complectuntur, quòd eos vident sibi prõptius seruire, conniuere, & adulari: confessoribus veritatis os obstruunt, pennas excutiunt, libros, ne typis excudantur, vetant. Adulteratoribus autem veritatis vox, libera est, prælæ laborant, & omnes spiritus maligni, eorumq; organa, vt quàm latissimè dispergantur pestiferi illi libri, inseruiunt: filij huius seculi audacissimè formas religionum ex suo cerebro fundunt, & for-

& formulas præscribunt, quas ministris verbi imperiosè obtrudũt. In eas enim angustias iam Ecclesia Dei, pro nefas, redigitur, dormitantibus pastoribus, passim etiã prodentibus & spõte tradẽtibus suum ministeriũ, polyticis viris; vt non raro tumidi rabulæ quidam forenses, sese non intra septa sua rerum mundanarum continentes, aliisq; res ad pastorum officia pertinentes, nefariè & impiè ad se rapiant: & planè, sicut olim Pontificij proceres, in Ecclesia scelerate regna huius mundi inuaserunt; ita nunc vicissim polytici, illotis quasi manibus in gubernationem illam spiritualem verorum ministrorum Dei, legitimeq; suo officio fungentium, irrumpunt, seq; vtroq; gladio instar Antichristi accingunt, cùm ne vnum quidem suũ rectè administrare norint. Hæc in præfat. 5. Cẽturiæ.

In præfatione verò 7æ. Inclinate parumper aures vestras ad vocẽ Regis cœlestis, quia ministros dei ingẽti fastu arcetis sæpè, ne vobis veritatẽ loquantur. Is hãc regulã præscribit et sancit: Date Deo, quæ sunt Dei, & magistratui polytico (nã Cæsar in genere accipi debet) quæ sunt magistratus polytici. Verba illa quòd inquit, Quæ sunt, differẽtiam faciunt, inter res

quæ conueniunt Deo soli, & quæ magistratui polytico propriæ sunt. Discernit ibi vnigenitus Dei filius, religionem complectentem verbum Dei, & cultum, & mandatum; & deinde leges atq; res polyticas: distinguit vocationẽ Ecclesiasticam & polyticã. Insuper prohibet, ne cõfundantur, & cuilibet suum, hoc est, quod ei propriè competit, relinquatur. In nouo quidem Testamento semper distincta fuerant officia magistratuum polyticorum, qui corpora & res externas atq; mundanas gubernant, & doctorum verbi Dei, quibus cura tradendi verbum Dei & administrandi sacramenta à Christo instituta est & delegata. Et nihil habet perplexi ista sententia filij Dei: Reges gentiũ dominantur, vos autẽ non sic. Proinde falcẽ in alienam meßem mittunt, & alienam functionem temerè inuadunt, sanctumq; sanctorũ intrant, quemadmodũ Osias: qui, cùm sint polytici magistratus, aut ipsorum serui; tamen magno supercilio nouas audent religionum formulas cõponere, easq; Ecclesiæ ministris offerre tali cum imperio; ni applaudant sine contradictione, se suo sceptro ipsos expulsuros aut punituros, id quod etiam factitant absq; omni misericordia. Porrò hæc omnia Centuriatores experti loquũtur:

tur: Constat enim eos ex multis locis pulsos fuisse, Flaccum præsertim, Vigādum, Matthæum Iudicem, & alios his similes. Heßhusius certè, quem Caluinus Seruetianum, Beguinus Arianum eße vult, & Clebitius graue nescio quod crimen obijcit, cùm à Beza obiectum sibi fuißet, quòd Goslaria, Rostochio, Heidelberga, Magdeburgo pulsus & eiectus eßet, tantum abest, vt iuerit inficias, vt etiam glorietur, quòd propter Dei verbum paßus hæc fuerit à Lutheranis; qui etiam de illo hoc distichon prodiderunt:

QVERITVR HESSHVSIVS, CVR
SEXTA PVLSVS AB VRBE EST,
IN PROMPTV CAVSA EST, SEDITIOSVS ERAT.

Quamuis hunc illi præ cæteris honorem habuerunt, quòd non sicut alios ministros carbonario curru, sed honoris causa tecto carpento noctu extra ciuitatem deportatus est, multis armatis circumseptus.

Caluinus Seruetum & hæreticum damnauit & combusſit.

DE Serueto, eiusq́ doctrina, tam belle sensit Caluinus; vt tanquam hæreticum condemnauerit, & admotis fasciculis egregie vstulatum cōbußerit. Valent. Gentil. scripsit historiã.

Bucerus, Caluinum idolum, impiè audacem, rabidum, fratricidam, vocat.

BVcerus, ait, Caluinum in Idolum quoddam transformari, & sicut olim Titum Flãminium Græcia coluit; sic illum velle, vt se quoq; colat Gallia victimis & sacrificijs; vt quos olim idolatras vocabãt, eosdẽ nunc quoq; vocare liceat Caluinolatras. Tribuit illi maledicentiæ morbum, quem nemo est, qui in scriptis illius non videat, quàm impiè audax, falsus accusator, rabidus fratricida habeatur. Citat Eberus.

Saxonici prædicantes, Smidelinũ vocant Chameleontem, Ceruisiarium distillatorem, Interimistam, Cothurnificem, Ocrearium Polonicum. &c.

FAtetur ipſe Smidelinus, ſe à Saxonicis vocari Chameleontem, polypum, nundinatorem, campanificum, conflatorem, pharmacopolam, ſyruparium, ceruiſiari[illegible] [illegible]rem, m[illegible]dacem, falſarium, confuſorem, ſuperbum, calumniatorem, diſſimulatorem, vanum, nouum interimiſtam, cothurniſtam, præſtigiatorem, blandiloquum, rabulam, perunctorem, oblinatorem, ſocium furum, ſophiſtam, blateratorem, dealbatorem, hypocritam, lupum rapacem, voracemq́ Apoſtolum diaboli, ocrearium Polonicum, exſugatorē muſcarum, camelem deglutientem, emplaſtrarium, tibicinem, tiriacarium, vagabundum, nundinatorem indulgentiarum, peregrinatorem S. Iacobi, ſeruulum Papatus, effrontem, omnisq́ conſcientiæ expertem, leuiculum, conſcientiam Dei timore vacuam habentem, ſaltatorem aërium, barbitonſorem nequam, manus cœno plenas habentem, vt omnia commaculet, neque oculis, neque corde præditum, mentis impotem, Chriſtum & Belial in vnam eandemq́ maſſam cōflantem, Pandoram, leuisq́ linguæ hominem: Citat Lyndanus.

EORVndem de Smideliana, siue Bergensi Concordia iudicium, [illegible]crino Tetrasticho expressum [illegible] φοντα.

Eximii liber est fructus nec formula pacis
Publica durabit tempus in exiguum.
Vnanimi liber hic coniunget pectora sensu
Dissona nec gliscet plus graue dissidium.
Perpetuo tua laus viuet nec Sueuice doctor
Gloria decrescens te tua destituet.
Arbitrium ad pacis traxit te gloria CHRISTI
Vnica non turpis quæstus & ambitio.

[illegible]an An[illegible]o [illegible]mi [illegible]us. Et citat Baptista Ficlerus in Spōgia

Petrus Martyr, Apologeticos Anglicanos, perstringit.

Contra Wnitonien. in epistola præfixa operi.

TEneor, inquit, multos iam annos huius asserendæ veritatis mirifico studio; vel quòd causa ipsa per se inter religionis nostræ capita, maximi sit momenti; vel quòd in eo hallucinari ad omnem superstitionem ac idolatriam sit fenestram latissimam facere.

Lascus, Vestphali responsionem, virulentam vocat.

IOAnnes à Lasko libellum edidi cum hac inscriptione: Responsio ad calumniisq́ ac mendacijs consarci chimi Vestphali Epistolam quand gationem ecclesiarum peregrinarũ F conuellere conatur.

Heidelbergeñ. Lutheri & Zui glii Cathechismos, extra eccle siam eiiciunt.

LVterus, et Brentii Cathechismi, extra ecclesiam eijciantur, & eorum scripta nullam habeant authoritatem. In ordinatione Ecclesiastica.

Christof. Valterus, Aurifabro crimen falsi impingit, & Sathanicum propositum exprobrat.

RIxatur Christopherus in breui suo libello, cũ Aurifabro Concionatore de corruptis Luth: operibus, quòd Lutheri conciones deprauatè & truncatim ediderit. Ait illum contra suam conscientiam palàm mentiri, cõuicia probraq́

istud sathanicum propositum bstinatè tueri.

...ppum & Vittember- Didascalos, CHRISTI ...oris oblitos ostendit, ...n suas docent doctrinas.

ST verò id muneris & officij mei, ait Flaccus, h ud secus atque illorum, vt veritati patrociner, & ei contradicentes reprehendam, qualescunque demum sint illi, etiam si sit Angelus è cœlo, adeoque persuasum habeo, hoc ipso plus me eis honoris & beneficij deferre coram Deo, dum illos culpito, suorum errorum admoneo, atque ad pœnitentiã eos inuito, quàm illos ipsos adulatores & etiã palpones, omnes qui sua adulatione illos in erroribus cõfirmant, atque in impœnitẽtia detinent. An verò persuasum habent eiusmodi se esse præceptores, vt ipsorum dictis omnibus necesse sit fidem commodare discipulos? aut id genus sanctos, qui errare non possint? Atqui sanè nec apud ethnicos quidem nouum istud est, vt interim discipulo diuinitus veritas patefacta sit, atque etiam num patefieri pos-

sit,

ſit, præ illius præceptore, in qua etiam non dubitet à ſuo diſſentire magiſtro. Vnde illa nata eſt ſententia: Amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas. Atque ante illos quidam inſigni præditi ſanctimonia erravêre, & in errorem alios induxêre. Tum quoq; neceſſe eſt Lutherum itidem, vt ſinant adhuc eſſe præceptorem, & præceptorem omnium præceptorum Chriſtum, à quibus ipſi defecerunt, quemadmodum in hoc omnis noſtra diſputatio ſuperior acquieſcit. Quibus ipſimet iam præceptoribus ſeſe opponunt, planeq; ingratos declarant, pro veritate manifeſta. Pergunt interim, mittuntq; in errorem & mittuntur, idq; ſub præceptorum titulo, perinde vt olim Iudæi ſub legis, & Pontificij ſub Eccleſiæ titulo. Atq; illi lepidam hanc & certam collationem (à Doctore tenebat tantummodo) accipiant, qui ſic dicere ſolitus erat: eſtque ſanè ſalutaris oratio, quam operæpretium ſit, non ignorare modò chriſtianos pro ſui fida commonitione. Quemadmodũ Iudæi, ait, clamabant: Templum Dñi, Templũ Dñi; et Papiſtæ hacten° clamitarũt, et neq. dum clamitare deſinunt, Eccleſia, Eccleſia; ita nimirum etiam noſtri iam crepitant, Magiſtri & ſcholaſtici Vittembergẽ. neq; ex ipſo fun-

ipso fundamento quicquam norunt aliud, nisi Præceptores, Præceptores. Interim præceptoris Christi, cui testimoniũ reddit Deus, Hic est filius meus dilectus, ipsum audite: tum quoq; præceptoris Lutheri, cui & scripta & opera testimonium afferunt, diuinitus illum, ceu postremum vltimi temporis huius Eliam, Ecclesiæ & doctrinæ reformandæ excitatum: horũ inquam præceptorũ, tum Papistas, tum Adiaphoristas magna cepit obliuio. Huc etiam illud pertinet, quòd nos nouos Pontifices siue Papas, & ecclesiæ deformatores criminantur. Atqui verò isthuc ipsum in illos equidem quadrare puto. Vt enim Romanus Pontifex, id sibi arrogat, se errare non posse, se esse vniuersalem totius Ecclesiæ Episcopũ: quicquid ipse dicat ac statuat, id valere oportere, & mera eße diuina oracula, de quibus nemini ambigere, nec cuiquam contradicere fas sit; idque eò, quòd Cathedræ Petri ipse hæres sit, aut eße velit; haud aliter profectò Vittembergeñ. sese comparant, dum Luth: & spiritus eius, ex sede, hæredes eße volunt: cuius tamen spiritus, vt iam cœptum est, tantundem propemodum apud illos residere videatur; quantũ spiritus Petri Romæ apud pontificem, Cardinales, Episcopos,

scopos, & illorum gregem. Vide Hosium.

Ioann. Spangenbergius, testatur populũ Euangelicum, nil amplius credere.

Anno 61. edidit Spangenb: libellum, cuius inscriptio est, Verax narratio beneficiorum, per Diuum Martinum Lutherũ, piæ memoriæ præsertim Germaniæ diuinitus præstitorum; & detestandæ ingratitudinis erga eiusmodi ingentia beneficia & munera &c. Inter alia Lutheri beneficia numerat et hoc, quòd Antichristũ reuelauerit. Quòd si nihil aliud fecisset, vt vel hoc solo nomine dignum eum fuisse scribit, cui summus honos haberetur. In fine verò libelli, prophetias quasdam (sic enim vocat) ex libro Lutheri cõgerit; inter quas ponit & hanc, de fructibus antichristi. Vetus verbum est, & à multis doctoribus repetitum, quòd post reuelationem Antichristi tam erunt homines feri, quòd iam deinceps nolent Deum agnoscere, nec vllam illius rationem habere; sed iuxta suã quisque voluntatem faciet, quicquid diabolus & caro suaserit: hoc tempus iam impletum videmus. Posteaquàm enim admirabili quadam & singulari

singulari gratia Antichristianismi seu Papat⁹ horrenda mendacia, ac doli, deceptionesq; manifestatæ sunt; incipiunt iam homines nihil amplius credere: & posteaquam à vinculis papatus se liberos esse vident; volūt etiam esse liberi & soluti ab Euangelio & a præceptis Dei, & volunt, vt deinceps rectum sit & iustum, quicquid vnicuiq; visum fuerit.

Vigandus, Euangelicos Ministros Ecebolos, & Gnatones vocat.

REperiuntur, ait Vigandus, non pauci inter verbi ministros Ecceboli & Gnatones, qui peccata potentum contra ipsorum dicta factaq; mira fraudulentia excusare, carbonesq; ignitos supponere non verentur: quo fit, vt magis accensi polytici doctores synceros (se intelligit, Illyricum, Spangenbergium & alios) audentius seuiant, eosq; è suis locis & cathedris exturbēt, ita vt iam etiam pleriq; ex illis parturientium dolores sustineant. In libro de bonis & malis Germaniæ.

Vigandus, iuuentutem Euangeli-

cam

gelicam petulantem, intractabilem, in Ecclesiæ Doctores dira conuicia vomentem affirmat.

IN eodem libello, ait VIGandus, iuuentutem Euangelicorum quotidie fieri deteriorem, intractabiliorem, eaq; vitia audere perpetrare, quibus olim adulti vix erant obnoxii: resonare tristes querelas passim de iuuentutis petulantia & malitia, ita vt incorrigibilis planè videatur. Tribuit illi effrenem & inauditam petulantiam & maledicentiam, qua à Pro sopolatris imbuta, magis atque magis quotidie furere: dira conuicia in Ecclesiæ doctores euomere: fœda, obscœna, crudelia, impia, & scelerata scripta, pasquilos, & picturas effundere: certare inter se impudentissimis mendacijs confingendis, qualia diabolos ipsos puderet proferre: et vt quisq; in his artibus magis excellit; ita suis esse præceptoribus gratiorem, & ad maiores honores euehi.

Vigandus, Euangelicum Magistratum, Cæsareopapatum erexisse

 scribit,

ſcribit, Cothurnos gignere, doctrinæ articulos cudere: Miniſtros verbi, vt pedum habere ſcabella.

TRedecimum, ait, malum in Germania, Cæſareopapatus: Polytici enim principes, & domini ſuis terminis excedentes, pedem alterum ſuperbè in Eccleſiam collocant, eam pro ſuo arbitrio regunt: miniſtros verbi, non tantùm oſculatores, ſed mera ſcabella ſuorū pedum eſſe volunt: religionum formulas ſeu Cothurnos gignunt, articulos doctrinæ cudunt, eosq́ poſtea cum imperio & armatis minis, doctoribus ærumnoſæ Eccleſiæ Chriſti (puta rigidorum Lutheranorum) obtrudunt; vt citra omnem contradictionem amplectantur: mandata affigūt, atq; exhibent, quibus præſcribitur, quomodo et quatenus miniſtri verbi Dei, errores & peccata reprehendere debeant; nempe, vt errores graſſantes (Vittembergenſium & Lipſenſium) non refutent, falſos doctores non iudicent, nec moneant eos cauendos eſſe; peccata hominum, quantumuis in hoc mundi fine, atrocia tantùm in genere ſtringant; vt ne quis animaduertere

quęat,

queat, ſe peti, ſibi ſcilicet agendam eſſe pœnitentiam. Neminem eſſe excommunicandum, niſi de ſententia polyticorum. Nemini eſſe denegandum vſum ſacramentorum, niſi ex arbitrio aularum, vel curialium, quæcunq; tandem illa cauſa ſit. Quemadmodum autem, inquit idem Vigandus, Papa excõmunicationis fulmen ſuæ tyrannidi attribuit; ita illi polytici ſuas minas de expulſionibus, de carceribus, de gladijs, audaciſſime ſubijciunt. Sic igitur exurgit, & indies excrementa ſumit Cæſareopapatus, & verſa vice Eccleſiaſticus Antichriſtus, in polyticum degenerat.

Caluinus, Quintinum Copinum, & Libertinos, porcos vocat, & ſcripturas habere pro fabulis aſſerit.

IAm, inquit Caluinus, diximus, iſtos initiò apertè ridere ſolitos, ſi quis ſcripturas allegaret, hæc diſſimulaſſe, quin eas pro fabulis haberẽt. Interim tamen nõ deſinebãt ijs vti, ſi quis eſſet locus, quem in ſenſum ſuum torquere poſſent, nõ quòd ei adhiberent fidẽ, ſed tamẽ vt perturbarent idiotas, atq; ita concuterent, vt tandem eos ad ſe poſſent facilius adducere. Si quis locus ipſis

cus ipsis obijceretur, respondebant, Nos literæ minimè obnoxios esse; sed spiritum, qui viuificat, sequi oportere: quin etiā porcus ille Quintinus, vnumquemq; Apostolorum, aliquo scommate notauerat, veluti Picardico suo sermone, Paulum vocans Vas fractum, Ioannem iuuenem stolidulum, Petrum abnegatorem Dei, Matthæum fœneratorem.

In Instructi: aduersus Libertinos c. 9

Ioachimus Magdeburgicus, ait Sacramentarios nouum Christū docere.

Ioachimus Magdeburgicus, librum quendam in lucem edidit, sub Anno 1558. quem hoc titulo inscripsit, De vetere & nouo Christo: multisq; productis argumentis probare contendit, veterem Christum prædicari à Lutheranis, Nouum Christum à Berengario primò creatum, & excogitatum, doceri et annunciari à Sacramentarijs. Citat Surius in Commentariis.

Gregorius Paulus Brzezineń. Lutherum & Zuinglium Gabbaonitas vocat, illum ignem purgatorium, hunc Missam extinxisse

xiſſe, ait, vlterius non eſſe progreſſos.

Hortor & obteſtor vos per nomen Dei, & eius filij Domini noſtri Ieſu Chriſti, ait Gregorius Paulus Brzeſinenſis, diſpicite diligentius ea, quæ Dñus vobis nondũ aperuit. Nõ dederat omnia Luthero, plura dedit poſtea Zuinglio, & poſt eum alijs, dat & nunc cui vult (de ſe procul dubio loquitur) ſibi quoq; plus aliquid quàm Luthero vel Zuinglio, vel alijs datum eſſe perſuaſum habet. Ac paucis interiectis: Cauete, inquit, vobis à Gabbaonitis, qui imponebant populo Dei laceris veſtibus, mucido pane &c. Sub nomine Dei noſtri, ſe venire dicebãt, & impoſitum eſſe ab illis populo Dei, Scriptura dicit, quòd non conſuleret os Iehouæ. Non imponant vobis Patres, Vetuſtas, Concilia. Vetuſti enim ſunt iſti panni, quos vos primi laceraſtis in alijs articulis fidei. Vnus ſit magiſter noſter Chriſtus: os Iehouæ conſulendum, non hominum. Sunt etiam pleriq; hic Gabbaonitæ, qui vobis imponunt, amicos ſe profitentur, & nihil interea optant, quàm vt populum ad Ægyptum reducant varijs modis, & Confeſſione Auguſtana, quod vobis Dominus poſtea patefaciet.

faciet. Et iterum: Cùm Lutherum Deus excitasset, Ecclesiam Antichristi per eum ita dirutam esse voluit, vt non à fundamentis inciperet; alioqui tam putrida domus, eum prius oppressisset sua ruina: sed eam à tecto aggressus (vt fit in diruendis veteribus ædificijs) vastare cœpit primùm indulgentias Antichristi, quibus negatur satisfactio Christi, & gratuita remissio peccatorum: postea purgatorium aggressus, ignem illum Culinarum Papisticarum frigida verbi Dei penitus extinxit. Hinc inuocationem mortuorum, qui pro mediatore vnico funditus abolito regnabant, pessum dedit, deinde peregrinationes, &c. Cùm venit ad profundiora, & fundamento viciniora, vt ad Missam; Deus bone, quàm furebat Sathan? Extirpauit tamen Missam diu secum disceptans, & eius appendices retinens. Sed radices, ex quibus repullulascere potuit, non euulsit stirpitus; præsentiam eius in pane, carnis eius vbiquitatem, ac manducationem, quæ fit ore, retinens. Hîc iam hæsit Lutherus in doctrina de Sacramentis, nec Antichristum potuit funditus extirpare: eius etiam cæremonias Iudaicas & gentiles pro legittimis vsurpauit. Surrexit postea Zuinglius, qui tandem Missam cũ

suo

ſuo Deo panaceo, & omnibus appendicibus eius radicitus euulſit; ita vt nihil iam Antichriſtianiſsimi in ea reliquerit: Sacramenta non includere in ſe Chriſtum docuit: neque etiam Sacramentis gratiam Dei alligauit: in cœlum nos ad Chriſtum relegare Sacramenta, deducereq́, & ad mortem Chriſti ſub Pilato peractam fortiſsimè aſſeruit. Vbi verò iam ſuo ordine ad fundamentum ventum eſt, quod illis prioribus Athletis penitus repurgare, ab Antichriſti & eius Sophiſtarum putridis commentis datum non fuit; quantum Sathan furit, & in quæ monſtra ſe non vertit, vt ſuum Deum ignotum, Prophetis, Chriſto, Apoſtolis, Deū infinitum, Deum eſſentiam, Deum trinum, & alijs variis & monoſtroſis nominibus vocatum defendat? qui pro vno ſolo vero patre Domini noſtri Ieſu Chriſti, & pro filio eius vnigenito Deo vero, ex illo verò genito, tum vno Spiritu ſancto regnabat diu. Nobis verò quicunque Chriſti miniſtri ſumus, & membra eius corporis, ſumma ope adnitendum eſt, quò penitus hoc fundamentum ab Antichriſti ſordibus & diis ficticiis repurgatum, tantùm ex lapidibus verbi Dei ſubſtruatur Eccleſiæ Dei, quò tandem contra omnes inferorum portas in neutram

 partem

partem inclinans, ſtare ſemper poſsit. Quòad enim aliquid putridum in fundamento manſerit; metuendum, ne putrefacto tandem fundamento, ædificium totum inclinet, & poſtea ruat, ſicut factum eſt in Papatu, & nunc à nouo Sabellio, & illi ſimilibus, totam veritatem patefactam, euerſam Sathan curat. Citat Hoſius. ex ἀυτογράφω hæc omnia.

Zarnouius, Lithuanicos Samoſatenſes vocat Antichriſtos, illuſores mundi, Hyſtriones, Mahometanos.

ZArnouius Arianus, ſicut teſtatur Czechouicius, vocat Lithuanicos Samoſatẽ. Fotini mancipia, inſolentes diſcipulos, Antichriſtos, illuſores mundi, qui Dominum gloriæ hyſtrionem faciunt: hyſtriones, qui conantur peruertere vocem filii Dei: infelices homines, detruſos à Sathana: inimicos filij Dei, aduerſarios filii Dei; qui ad interitum illius rapinas adhibent: fraudulentos prædones: ſcripturæ non credunt, verbis fidem, vim veritati ademerũt, filium Dei dudum contempſerunt, denuò crucifixerunt, irriſerunt: operarios peſsimos,

qui

qui ad Antichriſtũ & Iudaiſmum ducunt, duces Babylonicos, verba Dei circumcidunt, incuruant, blaſphemo ore polluunt, nimis audaces & imprudentes Balami filii [illegible] ...tani. In Dialogis polonic[illegible], lib. 2. fol.

Caſtallio, vocat Caluiniſtas Crabrones, ſuperbos, feroces, elatos, Geneuã, Babilonem, miniſtros, incantatores, Sodomæ & Gomorræ filios.

CZechouicius, Caluinicolarũ hoſtis infeſtiſſimus, paſſim in ſuis libris Caſtallionis meminit, qui Caluiniſtas vocat ſuperbos, feroces, inflatos, vindictæ cupidos; ita vt tutius ſit principes ipſos offendere, quàm Caluiniſticos crabrones irritare. Enumerat eorum vitia, turpem & infamem vitam, calumnias, maledictiones, mẽdacia, tyrannidem, obſtinationem, ſuperbiam. Vocant, ait, Geneuam, ciuitatem ſanctam, conuentum ſuum Hieroſolymam. At nos dicimus, O Babylon, Babylon, ô Ægypte, ô ſacrificuli Ægypti et Babylonici incantatores, ô pollutiſſimi Sodomæ & Gomorræ filij. Confiſcant,

bona hæreticorum, & in illis helluantur: æreticum autem ſtatim pronunciant, ſi quis b illis aliqua in re diſsentiat. Seruetum com- [illegible] *ſed catenam eius auream peru* [illegible] *m hunc dicaciter con-umeliosè & viciſsim ſubſannant.* Beza in libro quem Sicophantem inſcripſit.

Caluinus, extremam barbariem orbi vniuerſo ominatur.

CAluinus in præfatione Catechiſmi Geneuen. ad Miniſtros ſuos in Phryſia orietali. *De poſte ritate, inquit, ego ſic anxius ſum, vt tamen vix cogitare audeam: niſi enim mirabiliter Deus è Cœlo ſuccurrerit; videre mihi videor extremam barbariem impendere orbi: atq; vtinam non paulò poſt ſentiant filij noſtri fuiſſe hoc verum potius vaticinium quàm coniecturam.*

Centuriatores, poſt Euangelium LVTheri periiſſe veritatem, & phanatiſmos pullulare teſtantur.

IDem de ſuo Lutheranico Eua
nantur Centuriarum fabri, in pr
riæ. Maximè, inquiunt, in doctr
nes & inclinationes impendere vi
ſic merentur hominum peccata, quæ
es atrociora, ac tempora quidem Ge
Prophetæ Mart. Luthe. cuius voce & m
rio Lux Euangelii, quaſi è tenebris Ægyp
cis reuocata eſt propemodum Apoſtolorum ætati reſpondent; nunc verò ipſo ſublato, quaſi alterā Euang: ætatem ingreſsi ſumus, vbi plures fanatiſmi incipiunt pullulare, & paulatim regnare. Et in præfatione Centu. 5. paulò apertiùs. Perit iam, aiunt, idq; repente Veritas, patefacta Philoſophia, Papiſmus: & aliæ Sectæ longè latèq; in templo Dei primam Cathedram occupant.

Vigandus, poſt Lutheri mortem, diabolum in eius Vittembergeñ. cathedra ſedere teſtatur.

TV, inquit Vigandus ad Georgium Maiorem, Georgi es vir, qui turbas Iſráël, non nos qui te monemus de fœdis erroribus pugnantibus cum

tu ista sisania, & tetros erro-
)ei, libris editis, longè latèque
plantas. Nos verò Ecclesiam Dei
semel agnita, atq; ac-
ıte doctrinæ, à Deo per salutare
uth: restitutæ, perstet: Et infrà.
ına neq; linum, de quibus hîc disce-
sed de grauißimis doctrinæ Christia:
ıbus, quæ à Maiore & aliis fœde depra-
tur. Et iterum: Maior, inquit, ingenti au-
d ia gloriatur, se, ne pilum quidem de doctri-
na Luth: discesßisse. Et iterum: Totam Luthe:
doctrinam de seruo arbitrio reprobæ menti &
diabolo in Cathedra Lutheri sedēti attribuit.
In lib: de erroribus Geor. maioris.

Conradus Gesnerus, Lutherum impatientem, & oris impudentia plenum appellat.

ILlud, inquit, non est dißimulandum, virum eße Lutherum vehementis ingenij, impatiētem, & qui, nisi per omnia sibi consentientes, ferre nesciat. Et infrà: Dominus faxit, ne contentione & impudentia oris obsit Ecclesiæ suæ, cuius olim crepundia tam feliciter promouit. In vniuersali sua Bibliotheca.

Smidelinus, à Saxonicis Euangelicis, peius Chriſtum blaſphemari teſtatur, quàm à Turcis.

VT totus mundus agnoſcat eos non eſſe Papiſtas, nec bonis operibus quidquam fidere, illorum etiam operum nullum exercent penitus. Ieiunij loco, comeſſationibus & perpotationibus nocte dieq́ vacant: vbi pauperibus benignè facere oportebat; eos deglutiunt & excoriant: precationes vertunt in iuramenta, blaſphemias, & diuini nominis execrationes, idq́ tam perditè; vt Chriſtus, ne ab ipſis quidem Turcis hodie tãtopere blaſphemetur: demum, pro humilitate regnat paſſim ſuperbia, faſtus, elatio, atque hoc vniuerſum vitæ genus ab illis Euangelicum dicitur inſtitutum. Concione 4. in Cap. 21. Lucæ.

MENON multos extinctos ait, quòd ſuum dogma reprobarent.

REcenſet Menon aliquot Lutheranos concionatores ſubitanea morte abreptos, propterea quòd

quòd suum dogma reprobarent & infestarent. Vismaria, ait, Anno 55. Vincentium quendam Lutheranũ, cùm in suggestu profiteretur, sese Anabaptistas infamaturum, dum os sibi esset patulum, è vestigio obmutuisse, & domum fuisse deportatum. Alios in mensa narrat, cùm ipsi mortem minitarentur, subitò extinctos. Plurimos verò veritati factos æquiores. Citat Lyndanus in Dubitantio.

Vittegistus Anglus, Angliam suam, ait, reformatissimam: nec opus esse Geneuã currere pro doctrina.

Scripsit VITTEgistus opus quoddam contra Puritanos: in eo asserit Ecclesiam Anglicanam esse reformatissimam in tota Europa, nec esse opus pro reformatione aliqua Geneuam currere; sed posse ac debere Geneuam potius discere reformationem ab Anglia.

Puritani, Angli, in doctrina Caluinistarum Anglorum, 150. Articulos reformatione dignos inuenerunt.

Puritani

PVritani, Anglicæ mulieris regnum, ita valdè mirantur, ac detestantur, vt illud ferre non poßint. Quamobrem ſedecem huius gregis miniſtri Geneuam ſe receperunt, vbi non iam mulier, ſed ſanctus ille Beza regnabat, teſte Stapletono. Imò verò inuenerũt in ipſo Reginæ ſuæ Eccleſiaſtico regimine & praxi, ac in doctrina reformatæ Eccleſiæ Anglicanæ, circiter 150. articulos, quorum reformationem efflagitant, cùm viua voce, tum multis libris editis: eamq́ niſi obtineant, grauißima quæq; ac periculorũ plena minari non verentur: pro quibus etiam ita ſeditioſis ſcriptis, duo ex illis ſunt ſuſpenſi ab illa ipſa ſua Regina, & Papiſſa, non ita pridẽ. Iuramentũ enim quòd de primatu Reginæ in cauſis fidei exigitur, omninò recuſabant, & Geneuam potius profugere, quàm in tali reformata Eccleſia diutius viuere proponebãt. Stapletonus in ſuis principijs.

Anonimus liber Geneuæ editus, de concordia laborandũ cenſet, ſed ab ea vult excluſos Anabaptiſtas, Menoniſtas, Suenckfeldiſtas.

Editus

EDitus est Geneuæ 1566. libellus, De pace Christianarum Ecclesiarum constituenda. In eo author magna contentione vrget Synodū. In ea porrò sic agi vult, vt prius Papistæ de omnibus articulis inter se conueniant. Ex altera verò parte, eorum scilicet qui Romanā ecclesiam non sequuntur, posteaquam effecit Sathan, vt quædam sit inter eos opinionum confusio, Ista, inquit, potissimum ratione prospici poterit, si cæteris semel explosis, quorum manifesti & vtrinq; sint damnati errores, veluti Anabaptistis, Arianistis, Menonistis, Suenckfeldistis, & alijs eiusmodi; ij demum in delectum veniant, qui vel Augustanam, vel Helueticam Confessionem, qui cum Anglicana, Scotica, & Gallica, prorsus in doctrinæ capitibus consentiant, amplectantur. Et siquidem ne hi quidem inter se in quibusdam satis consentiunt; tamen etiam in ipso Cœnæ Domini articulo Romanam Ecclesiam oppugnant. Iudices autē vult esse Cæsarem & Principes: In Anabaptistas porrò ante omnia gladio, animaduerti præcipit.

Caluinus, Blandratam, Alciatum, Ochy-

chynum, Socinum, phanaticos, vertiginoſos, ſceleratos, hypocritas vocat.

CALVinus, in breui admonitione ad fratres Polonos, ne triplicem in Deo eſſentiam pro tribus perſonis imaginando tres ſibi Deos fabricent, huius doctrinæ architectos, his elogiis exornat. Seruetum, ait, ſecuti ſunt, Paulus quidam Alciatus Mediolañ. homo iam antea planè phanaticus & vertiginoſus. Georgius Blandrata, Gentili ipſo multo impudentior, & ſceleratior: Guileus Iuris Conſ. homo ſanè improbus, vt cui nulla religio fuerit, dogma quodcumq; corde retineret, manifeſto periurio abnegare. Bernard. Ochyn. impuriſsimus hypocrita, Lelius Socinus, incredibiliter ad cõtradicendum & varios nectendos nodos com paratus. Teſtatur Stancarus.

Heſhuſius, Illyrici doctrinam, blaſphemam, portentoſam, audacia & Antilogiis plenam oſtendit.

DE Illyrico & aſseclis ſuis, ait Heſshuſius,

Primò, quòd nihil eſt in ore ipſorum firmum. Secundò, Audaciam peruertendi. Tertiò, Scripturas nimis licenter vſurpat. Quartò, Opera bona hominum, viam latronum vocant. Quintò Horrendas blaſphemias ſine pudore euomit. Sextò, Portentoſum dogma vocat. 7°. Ipſiſsimum Epicureiſmum ſecum trahit, & vniuerſam religionem à fundamentis euertit. Octauò, Spiritu vertiginis agitatur, ita vt ex plurimis antilogiis conſtet. Nonò, Immanem audaciam & impudentiam in mentiendo tribuit. Decimò, Subinde cumulat errores. In Antidoto contra impium dogma Illyrici, Ienę, 1572.

Veſtphalus, Micronium futilem, rixatorem, perditæ impudentiæ hominem vocat.

NEc verò mihi nouum eſt, Micronium, Laſci, vel ſocium, vel Symmiſtam hominem perditæ impudentiæ, & futilem rixatorem male de me loqui; cùm de omnibus Eccleſiis Saxon: loquatur peſsime, cùm malus ſit, nec didicerit, benè loqui, neq; vereatur falſare & corrumpere ſacro ſancta eloquia Dei. In Epiſtola ad Ioannem Tynianum.

Academia

Academia Vittembergen. Osiandrum dirarũ & execrationum plenum ait.

Osiander, aiunt, de iusticia essentiali, excluso nimirum à iustificatione, merito & sanguine filii Dei, tantis cum fulminibus dirarum & execrationum, tantoq́; cum boatu, bellum nobis inferebat; vt nisi bonitas causæ ac veritas nos texisset, ac fulciuisset; tolleraturi impetus atque insultus tam violentos, & superaturi non fuissemus. Ficklerus in Spongia.

Stancarus, Tygurinos, manifestos hęreticos & seductores appellat.

Verum, quoniam Tygurini & Geneuenses, cùm sint publici & manifesti Hæretici, & nō semel scriptis & Epistolis suis seduxerunt Polonos tuos, & admoniti resipiscere noluerunt, sed magis atq; magis indurati & obstinati, conati sunt eos in hæresibus confirmare, ac suadere illis, vt me cum reliquis sectarijs & hæreticis è cœtu suo eijcerent, cùm puram & verã fidem habeam; facere non potui, quin arguerem

rem & increparem eos. In Epiſtola ad Regem Poloniæ.

Hedio, Euangelicos ad Atheiſmum labi teſtatur, Papatum reiici, & tamen Chriſto nomina nō dari.

CONqueritur Hedio de multis inter Euangelicos emergentibus erroribus, vt ſi quis, inquit, omnes numeret, ferè 128. inueniat, atq; ad Atheiſmum relabi Syneuangelicos admiretur. Certè ait, omnia plena ſunt periculis & neglectus religionis, veræq; honeſtarum diſciplinarum, inprimis Theologiæ, ex ſtudioſis rariſſimus inuenitur, qui ſe parabilem præbeat, vt Didacticus euadeat. Adeò omnes horrent hanc profeſſionē, & cauſantur hoc diſſidium, vt neſciam qualis poſteritas ſit habitura verbi præcones. Papatus reijcitur, & Chriſto nomina non dantur. Iuuentus ferè nil Dei habet. In Epiſtola ad Melanchtonem.

Brentius, Bullingerum & Zuinglium exagitat Imperatorem inuictum, Triumphatorem Gallicū, Angli-

Anglicum, Polonicum, &c. vocat.

SEd nec illud debet Bullingerus impune ferre, quod impotenti iactantia commemorat, ad quam multa Regna Zuinglij dogma peruenerit. Nunquam, inquit, efficiet Brentius, vt multa illa hominum millia, per Germaniam, Galliam, Angliam, Italiam, Poloniam, Lithuaniam, Hungariam, perq; alia Regna, quæ per gratiam Dei ex prædicatione & scriptis Zuinglij, veram Christi cognitionem hauserunt, non sint honore debito, digna gratitudine, virum tantum prosecuturi. Et mox: Cedo igitur Zingliane, tot ne sunt Regna, quæ Zinglius suo dogmate (quod Bullingerus pro sua sententia veram Christi cognitionem vocat) inuasit, & expugnauit? Quid ergo faciamus? Quid nisi vt veterem Zuinglij triumphum renouemus? Spero autẽ vos Zingliani, mihi propitios fore, quòd hactenus ignorauerim vestri Patriarchæ maiestatem: putabam eum esse aliquem gregarium bellatorem, iuxta vulgatum versiculum, quem suprà recitaui,

Occubuit patrio bellator Cinglius ense:
Et pressa est armis gens populosa suis.

Hunc autem intelligo, eum eſſe inuictum Imperatorem, ac triumphatorem: Immane, quantus eſt hic heros? Quid ceſſant viris mulieres, minores, maiores, ſenes, ac etiam infantes, quin ad Bullingeri buccinã conclament? Cinglius triumphator Germanicus, Gallicus, Anglicus, Italicus, Polonicus, Lithuanicus, Hungaricus, & plus vltra, Calecutius. Sciamus igitur quæ ſunt illa heroica ſtratagemata, quæ in tot Regnis peregit. Non tamen fruſtra tanti honoris titulos reportat. Ecce igitur tibi: docuit in Euchariſtia, panem eſſe panem, & vinũ eſſe vinum. An non hoc eſt inſigne ſtrategema? Pergamus: Docuit imagines, & ſtatuas ſanctorum non eſſe niſi fictitios colores, non niſi lapides & ligna, ideóq; luto conſpergendas, aut è medio tollendas. O quantum hoc eſt beneficium! Quid amplius? Docuit Herculem, Theſeum, Socratem, Numam Pompilium, & alios Ethnicorum Heroes commorari in cœlo cum Abraham, Iſaac, & Iacob, & alijs ſanctis. Citatur in ſpongia Fickleri.

Caluiniſtę, non ſunt aliud quàm Iudæi & Machometani baptizati.

Prodiit

PRodijt quoque libellus quidam Anonimus, anno 1586. à quodam Lutherano editus, & Ienæ impreßus, cum hac inscriptione: Admonitio ex verbo Dei, quòd Caluinistæ nō sunt Christiani, sed tantùm Iudæi & Machometani baptizati.

Theomorus testatur nouem infanda crimina, quæ non licet homini loqui, Caluino obiici etiam ab ipsis suæ sectæ hominibus.

THeomorus, quidam Caluincola recenset in libro suo, nouem maculas turpißimas, à suæ sectæ hominibus Caluino inustas. Primam, Fuiße, aiunt, non modò hæreticum, sed quouis hæretico peiorem. Secundam, ambitiosum & tyrannidis cupidißimum. Tertiam, vsurarium insignem. Quartam, Numularium insignem, seu trapesitam. V. Auarißimum. VI. Aleatorē. VII. Scortatorem libidinosißimum, adeòque manifestum; vt (cùm negare de Caluino infanda non posset, quæ non licet homini loqui,) maluerit historicos Patriarchas traducere, quàm Caluinum turpem concedere: Ait, enim, nescio quid deterius in domo Iacob, & Dauidis acci-

disse. VIII. Vindictæ appetentissimum, sæuum, sanguinarium, vix placabilem. IX. Immoderate biliosum & iracundum. Citat Sanctius & Ederus.

Molineus, Caluinum facit Atheorum Principem.

Molineus in suo libro, facit Caluinum Atheorum Principem; propterea, quòd filij essentiam à Patre esse negaret; & personas in imaginarias proprietates & accidentia transformaret, personarum propria confunderet, distinctionem inter Patrem & filium tolleret. Vide Chronol: Genebr.

Illyricus, Caluinistarum Lyturgiam non vno sacrilegio viciatam testatur.

CAluinistarum, inquit, Liturgia, non vno Sacrilegio viciata contaminataq; est, eaq; proh dolor innumeras animas æterno exitio inuoluit. In defens. Confess: Martinistarum.

Sarcerius, celerem ruinam Euangelicę doctrinæ minatur.

S. Arcerius, cum suis manipularibus, in C[illegible] fess. Mansfelden. Hactenus causas, ait, recen[illegible] suimus: quàmobrem floreant Hæretic[illegible] Sectæ. ex quibus perspic[illegible] est, qui tandem secuturum sit, videlicet horribilis interitus purioris doctrinæ, quam subitò præter omnem expectationem amittemus ignorantes, quo tandem modo amissa sit.

Sturmius, Concordiam Bergen. Dianam Ephesinam, Mammosam Lestricam latrocinatricem appellat.

STurmius Rector Academiæ Argentin. in libello quem edidit. 1581. Naustadij, & inscripsit, Confess. Augustana Argentinen. Sic de concordia Bergen. loquitur. fol. 15. Iam de re agam deinceps. De Horribili Hæresi Vbiquitaria. De crassa ista manducatione, & plus quàm Capharnaitica, & ostendam his quinq; (Iacobo Andreæ paulò ante nominat, Pappum, Osiandrum, Laonicum, & Bizantinum) me legisse iam tandem formulam Concordiæ, quæ primo aspectu virgo Ephesina, & Calcedonen. Concilij

ina esse videtur; sed non diu: statim enim rincipia apparet collocata Diana Ephe- Mammosa illa Lestrica, illa latrocinatrix, rix optimorum & do- ßimoru... ...minum, quorum vxores & li- ri, in sordibus & ærumnis durè, & auidè, & cerbe ætatem degunt.

Sturmius, Osiandrum, Caligulam, Vlysis nepotē, forma pulchrū, omnium horarum aulicū vocat.

STurmius in Palinodia ad Lucam Osiandrum. Nunquam putaui, ait, ex Osiandrorum tam ve tusta & Græca stirpe talem posse nepotem procreari, tam formæ speciei pulchrum, tam multarum linguarum, tam omnium horarum aulicium, hominem tam disertum; vt qua in re ego tres menses amplius consumpsi, tu eā quadriduo absoluas, idq; tam copiose, tam prudenter. Peto à te, vt hanc mihi veniam des vnam, quòd te Hosiandrum non Osiandrum salutarim: non enim te Græcum origine, sed Sueuū putabam, nomenq; te habere, vt re & nomine sis Caligula à Caliga, quàm Germani Hosen vocant, non à religione & sanctitate, quam in

te non ita magnam eße existimar calculos reduco, teq́ non tantùm Græco nomine, sed etiam Græca sti bri nepotem, sed ab Vlysse progenit cilè assentior, maximè ... ama ... ste Tacito, Vlyssem Græcum & sapie hominem ex longo per Oceanum erro in Sueuiam vsq́ penetraße. A quo, si ... mero licuit Ilsingos, quos honoris causa n no, deducere, cur tibi, & mihi non liceat Hosiandros, (Osiandros dicere volui) sæpè enim aut linguæ, aut calami, aut etiam oculorum, quos & tu, vt minus acutos, vno verbo in Antisturmio ferè extremo acutißimè notasti, vitio labor; cur nobis, inquam, non liceat tuam stirpem Græcam dicere, ab eodem Heróë, aut certè eius comite Græco profectam? Vnde enim alioqui Græcum hoc nomen, Osiander, etiam inter fabros & agricolas vsitatum, idq́ iam pridem ante Græcam linguam in Germania à Capnione & Erasmo restitutam.

Puritani Angli, grauissimè queruntur de protestantibus Anglis: aiūt eos manifestè à Christo de-

:cisse, PApæ potestatem
ı Angliam translatam:
, Angliæ, Machiauelli-
an.. ..nifices, &c. ap-

in secunda sua admonitione, ad Par um, & in eius præfatione, contestãtur, eligionem Protestantium, ad quam amctendam legibus deuinciuntur, continere errores apertè intollerabiles, & manifestam defectionem à Christo. Præterea verò, à nouis istis magistratibus, non aliter quàm à Pontificibus Romanis, verbum Dei clamitant esse circumcisum, alligatum; vt nihil ex eo proferri possit, quod istorum placitis aduersatur. Prædicant Sacramenta esse impie contempta, & profanata. Statutas in Ecclesia preces nihil cõtinere, nisi fœdos abusus, varias ac impias Battologias, mendacia aperta, stoliditates, vel manibus tractabiles, aliaq; multa cum scripturis diuinis pugnantia. Papæ Romani nomen solùm mutatum esse, cùm autoritas eius translata sit ex Italia in Angliam, à Romano Pontifice, ad Canthuarien. Episcopum, reliquos sub

eo Pseudoepiscopos omnes, meras esse reliquias seminis Antichristiani, eosq; bellum indicere Christo, omniq; verè Christiano: ita de illis sentiendum esse, tanquam iuratis inimicis Ecclesiæ Christi, qui propter has fœdissimas religionis maculas, palàm denunciant Reipub. Anglicanæ rectoribus. Tolerabilius fore Sodomæ & Gomorræ in die Iudicij, quàm illis: nihil aliud expectandum esse, quàm præsentem Dei vindictam, super vniuersam illam regionem. Quãquam Polytici isti Angliæ Machiauellani, cõtra Deum ipsum satis se putant esse munitos: & quando cũ Christo non sunt, perinde esse, ac si contra ipsum essent; ideoq; iã siue partes tueantur Iudæorum, siue Turcarum, siue hypocritarum Angliæ Protestantium, nihil esse discriminis: & propter synceram veritatis cõfessionem, quæruntur, multa fratrum suorum millia capitalibus actionibus inuolui, mulctis, crudelitatibus ad extremam inopiam redigi, suffocari in carceribus, perire fame, grauissimas vexationes sufferre, istamq; Reginam induci, ad persequendos Euangelii professores, non aliter quàm pater eius Henricus 8. inductus est ad persequendos sui temporis Protestantes.

Postellus

Poſtellus, ait Caluiniſtas nil hominis, præter formam hominis habere, Catholicæ nuntium remiſiſſe, belluarum ritu viuere.

CItat Iordanus, in ſua reſponſione, ad Danæum, Poſtelli verba ad Caluiniſtas. Vos, ait, qui opiniones blaſphemas perenniter de Deo funditis, citra reſipiſcentiæ expectationem peccatis: qui Dei motum è conſcientijs excutitis: qui Catholicum nuncium perpetuum remiſiſtis: qui Eccleſiæ iudicium ac autoritatem nihili facitis: qui belluarũ ritu, ſine ſacro, ſine legitimis precationum formulis, ſine chriſtianis vllis miniſterijs viuitis: qui Trinitatem vnum Deum negatis, & barbaram eſſe loquutionem prædicatis: qui deniq; nihil hominis præter formam geritis.

Oecolampadius teſtatur 77. mutationes in explicatione ſcripturæ inter Lutheranos inueniri.

OEcolampadius in libro Germanico, Æqua reſponſio

responsio ad Lutheri præfationem, Si ad vestras, ait, dissensiones recipiendum est, certè inter vos 77. mutationes, non tantùm in explicatione scripturæ, sed etiam in quibusdam phantasiis propemodum inueniuntur.

HEidelbergenses Sacramentarii, Menitis & Hutitis, diuisionem & dissensionem exprobrant.

IN præfatione, quam Colloquio Franketalensi, Heidelbergensi Ministri, præfixerunt, Anabaptistis expendendum proponunt. Si vobis, inquiunt, Ecclesiæ titulum, & nomen concedere vellemus; quænam inter vos secta pro Ecclesia Dei habenda esset, cùm in tam multas partes secti, atq; diuisi estis? Nam vos ecclesiam dici non ferent Hutitæ, qui vos tanquam minimè Christianos, à communione sua per excommunicationem excludunt. Multò minus id ferent Menitæ, quorum nonnulli (nam & illi variè diuisi sunt inter se) eos etiam rebaptizant, qui à vobis baptizati sunt. Quòd si Hutitas ecclesiam appellare placeat; id neque vos, neque Menistæ ferendum putabunt. Similiter neq; vos tollerabitis ; neq; Hutitæ vt Menistis nomen

men Ecclesiæ concedatur. Vt reliquas interim sectas nunc silentio prætereamus, quæ omnes rebaptizandi consuetudinem habent, quarum vna quælibet sibi soli titulum Ecclesiæ Christi vendicare nititur.

Sacramentarii, Lutherum vocant Ceruisiariũ Papam, Antichristi nepotem, Lunaticum, Sophistam, crassum rusticum, &c.

Vocant diuersis in locis Sacramentarij Lutherum, non virum Dei, non alterum Eliam, et quintum Euangelistam, sed duplicem Papistã, Gnatonem, & adulatorem Principum, natum sophistam, deceptorem, seductorem, Pseudoprophetam, nouum Papam, vel Antichristi proximum consanguineum, lasciuum, nitidum, & comptulum sophistam, suem cum sanguine, cereuisiarium Papam, Papam stramineum, nepotem Antichristi, crucifixorem, carnificem & mactatorem Christi, insanum atq; Lunaticum sophistam, indoctum atq; craßum rusticum, infelicem somniatorem, præsumptuosum & obstinatum hominem: in cuius scriptis nequitiam,

quitiam, malignas calumnias, & ſcurrilem ridendi modum inuenire liceat: In cuius moribus ſuperbia, faſtus, & intollerabilis propè ambitio deprehendatur: cuius ſpiritus craßis erroribus conſtrictus, contra veritatem atque charitatem inſurgat, aliisq́ ſine ratione inſultet, & impudenter mendacia venditet: qui præclaram Euangelij lucem, vel nunquã agnouerit, vel eius continuò ſit iterum oblitus: qui Dei verbum improbè tractet, & manifeſtè diuinas literas violet atq corrumpat. Hæc omnia Epitheta inuenies lector, partem apud ipſum Lutherum, apud Ioannem Schutz in Serpente antiquo, Oecolampad: in Æequa reſponſione, Zuinglium contra Lutherum, Ælberum cõtra Carolſtadianos. In charta quadam Zuinlianorum Anno 1527. edita.

Conradus Regius, Lutherũ mendacem, faſtuoſum, vno aureo natum dæmonem à Carolſtadio emiſiſſe teſtatur.

DEus, inquit, propter peccatum ſuperbiæ, qua ſeſe Luth. extulit, quemadmodũ pleraq ipſius ſcripta teſtificantur, verum illi ſpiritum ab-

ſtulit, vti prophetis illis 3. Regum 22 atq; in eius locũ, iracundũ faſtuoſum atq; mendacẽ ſpiritũ dedit. Neq; id mirum eſt, cùm eum à Carolſtadio floreno aureo emerit, cuius rei nondum pœnitentia ducitur. Atq; hic mendax ſpiritus, in omnibus ijs quoq; manebit, qui partes ipſius ſequuntur, niſi ad ſaniorem mentem reuertantur. Libro Germanico contra Ioannem Heſſum de Cœna B. 2.

Sacramentarii, Lutheranos, carnifices Chriſti, Antichriſtos, animicidas, cœcos idololatras, Epicureos, &c. vocant.

Vocant Sacramẽtarij Lutheranos, Idololatras diſſolutos, Epicureos, abiuratos chriſtianos, veteratorijs artibus imbutos, doctores cœcos, & ex parte contumaces, atq; obſtinatos, homines duplices, papiſtas, abnegatores, mactatores, crucifixores, & carnifices Chriſti, cœcorum doctores, raucidos ſpiritus, ſophiſtas, Antichriſtos, nouos, veteratorios, & ſophiſticos papiſtas, hoſtes veritatis, Dei mactatores, carnis voratores, potatores ſanguinis, Thyeſtas, Capharnaitas, ſacramẽtarios, Neſtorianos, Eu-

tychianos, animicidas, Apostatas, qui Christianam fidem abnegarint, qui ex Christo atque Baptismo idolum fecerint. Nullus impostor, aut circulator (inquit Caluinistarum quidam) tã audax, proteruus, astutus, & pestilens est, atque sunt Lutherani, Eutyches, & nostro seculo Suencfeldius, probitate & integritate eos superant. Doctrinam verò Lutheranorum, ijdem sacramentarij somnium atque delirium noxium vocant: item commentitium dogma, quintum Euangelium, diaboli stercus, quo seipsum titillat. Imò Lutheranos, aiunt, doctrinam habere, qua magis absurdam atque detestandam sol nunquam viderit; quin admirantur etiam, adeò cæcutire Germaniam, vt hoc non animaduertat. Quemadmodum Beza in Responsione ad Acta Colloquij Montisbelgariensis, quasi exclamabundus in hæc verba erumpit: Et hæc portenta diutius audis Germania? Vide Toßanũ Schutz in Serpente antiquo, Georgium Hansfeldium in viæ monstratore, Alberum contra Carolstadium.

Menon Symonius, Lutheristas superbos, fastuosos, Turcis &

Tartaris facit abominabiliores.

MEno Symonius, Lutheranos, inquit, dissoluta, carnaliq́; doctrina sua, dissolutum & carnalem populum, ad eam morum turpitudinem vitæq́; licentiam induxisse, & frenum ita laxasse; vt vix inter Turcas & Tartaros tam impij atq; abominandi mores inueniantur. Ait ibidem, eosdem Lutheranos, preciosa morte, sacrosancta carne atq; sanguine, tum saluifico verbo Christi, ad carnalem suam voluptatem & contumaciam palliandam abuti &c. Et iterum: Scio verè, inquit, quòd sunt extra Christi Spiritum missionem & verbum, & quòd in doctrina sua, & actionibus hominum fauorem, honorem, superbiam, reditus, splendidas domos, & iucundam, & voluptatibus affluentem vitam, non minus quærunt, quàm Papistæ. Et paulò post: Vos ipsi (ita Lutheranos & Sacramentarios compellat) ij estis, qui dissolutam, carnalemq́; vitam ducitis, qui Christum crucifigitis. Iterum: Qui blasphematis spiritum eius & g[illegible]tiam eius contemptui habetis. Et alio loco: Cùm ad Concionatores eos peruenitur, qui se gloriantur habere verbum Dei, quosdam manifestè & apertè mendaces, quosdam ebriosos,

quosdam

quoſdam vſurarios, quoſdam ſuperbos ac faſtuoſos, quoſdam calumniatores, & maledicos cõuiciatores, quoſdam perſequutores & proditores innocentum eſſe deprehendas. Quomodo etiam illorum ſe gerant quidam, & qua ratione vxores ſuas conſequuti ſunt, quales etiam vxores habeant; id ego Domino atq; ipſis etiam committo. Vitam quietam, & iocoſam, deſidẽ & iucundam ducunt: ſeductionibus & adulationibus ſeſe alunt: de rapinis Antichriſti, id tantum concionantur, quantũ terrennis & carnalis magiſtratus ferre atq; audire vult. Alio item in loco: Inutiles atq; infructuoſos Doctores eos nominat, qui ſeſe à Sathanæ ſpiritu impelli patiantur, quorum cauſa atq; negotium, manifeſtè ac directè diuino ſpiritui verbo vitæq; repugnet. Doctrinam eorum carnalem, & ſeductoriam vocat. Sacramenta verò nempè Baptiſmum & Cœnam Domini, ait, ſcripturæ fundamento carere, atq; Idolatrica eſſe, imò vitulorum cultum. Citat Ederus, & Vlembergius.

Luteriſtæ, Caluiniſtas vocãt Suermeros, ſues, canes moloſſos, Laruas diaboli, Phanaticos,

Moriones, Truncones, &c. Diabolorum capita, ſtercora, fætores ſathanæ, doctrinam eorum ex ſecretiſsimo infernalis aulæ abyſso prodiiſſe.

Vocant Lutherani diuerſis in locis, Caluinianos & reliquos Sacramẽtarios leuiſsimos contemptores, & Swermeros, ſues, canes, idololatras, corruptores diuini verbi, calumniatores, mendaces, loquaculos, clamoſos, vociferatores, irrationales aſinos, tenebriones, laruas diaboli, cœcorum duces, hæreticos, ſeductores, immundos, craſſos, indoctos, impudentes, excœcatos, & miſeros Swermeros, inſanos atq; phanaticos moriones, aut ſcurras, imperitos, atq; expertos homines in ſpiritu, progeniẽ viperinã, voratores animarum, animicidas, detractatores, calumniatores, et capitales hoſtes filij Dei, homines impios, qui blaſphemijs in Deum, inauditis mendacijs, atq; calumniis referti ſunt, diabolorum capita, deceptores hominum, ſummos calumniatores Chriſti Domini, impudentes, damnatos, verſipelles, teterrimos atq; impios cõuiciatores, vaferrimos de-

ceptores, & corruptores, duplices fures, qui CHristo non animas modò, sed & honorem suum furantur: ambitiosos, superbos, tumidos, arrogantes, turgentes, temerarios, atq; benè saginatos mendaciorum architectos, adeòq; mẽdacium ipsum: duplices latrones, corporis, nimirum & animæ: hypocritas, canes sanguinarios, lupos rapaces, infernales molossos, à seipsis creatos doctores, crassos asinos, & truncos, Germanicos Turcas, ipsis etiã Turcis deteriores, caluos Caluinistas, diabolicos impudentes atq; infernales lupos, & doctores à sathana missos, &c. Quos ipse sathan obsessos tenet, & per eos loquitur: quorum corda plena sunt abominationibus, atque odio in venerabilem Eucharistiam: qui Christum & Deum patrem in verbis suis obtruncant: qui sub bono prætextu verbisq; speciosis, diabolum Dei loco proponunt: qui horrenda, diabolica, hominibus indigna, atq; inaudita conuicia, ex intimo virulenti cordis recessu, contra Dei filium, eiusq; verbum euomunt: qui Christo vehementer infensi sunt, eumq; minoris faciunt, quàm Arius, atque Mahometus: qui Christi nomen externa professione præ se ferunt, propter ventrem, & in corde suo dicunt, Non est

Deus: quos diabolus additis calcaribus agitat: qui enormia, crassa, pinguia, manifestaq; mendacia docent, & contra conscientiam agunt: qui summam diligentiam adhibent, atque omnes ea in re neruos intendũt, vt CHRISTVM Seruatorem adducant in contemptum, eiusque honori detrahant; qui scripturas data opera peruertunt, atq; corrumpunt, vt Christum de gradu deijcere, atq; à dextræ Dei throno deturbare poßint: qui fidem in Christum penitus abnegant & tollunt: qui falsis suis & venenatis dogmatibus, in vinea ouiliq; Domini, non secus atq; agrestes porci & lupi rapaces, imò vti fures & latrones grassantur, & dilaniant, furunt atque frendent, furantur & prædantur, occidunt & obtruncant, mordent dentibus & latrant, quemadmodum canes, qui ob naturæ sæuitiam, cathenis vinciri solent: quorum linguam atque calamum, malignus quidã & virulentus dæmon contra Christum moderatur: qui Christo magna animorum virulentia grauiter succensent, eumq; scientes & volentes, conuicijs atque calumnijs obruunt: qui Dei filium denuò crucifigunt, atque irrident, imò penitus abnegant, & famam de eo spargunt, quasi neque verax sit, neque omnipotẽs:

qui

qui Christi testamentum ignonimia & contumelia afficiunt, quibus Christiana religio cordi non est: qui cauteriatam habent conscientiam: quorum nullus liber [illegible] hoc seculo scripserunt, qui non horrendū monstrum & blasphemiam in filium Dei contineat: qui perdiabolatum, indiabolatum, & superdiabolatum sceleratumq; cor & mendax os habent: qui non secus cauendi sunt, atq; ipse dæmon, ad quos pertinent tonitrua, infernalis ignis, atque æterna damnatio: qui cum diabolo partem habebunt, &c. Spiritus eorum (inquiunt ijdem Lutherani) atq; gubernator ater pessimus, fugitiuus, lubricus, diabolus est, falsus, mendacijs infamis, furiosus, verbosus, crassus, cæcus, veteratorius, impudens, obliuiosus, præfractus, temerarius, proteruus atque mendax spiritus, lucem fugiens, audax, malus, iracundus, odio flagrans diabolus cōtra filium Dei, qui ex secretissimo abysso infernalis aulæ prodijt: supramodū astutus, versipellis, doctus, eruditus, & per omnia scelerum genera, iterum atq; iterum volutatus, sapientissimus atque versutissimus dæmon, &c. Doctrina eorum (aiunt) est, & in perpetuum erit, à diabolo, & nihil est aliud quàm le-

inefficax, claudicans, elumbis atq; temera- quædam loquacitas, & nequitia Diaboli, ...ta, fœtida, & histrionica explicatio, ... tum atque hominibus ...ignum mendaciũ, scelerata doctrina, ster- & fætor Diaboli, turpes næniæ &c. Calui- nismus (inquiunt) deterior est, atq; Arianis- mum in recessu habet: Machometismus, Ari- anismus et Caluinismus, fratres sunt & sorores, tres caligæ eiusdẽ panni. Sacramentarismus, ait inter Lutheranos quidam, Camerina quæ- dam est, in quam multæ hæreses concurrunt, vltima sathanæ ira, quam is furijs agitatus, cõ- tra Christum eiusq; Ecclesiam exercet. Qui sa- cramentariorum partes sequitur, inquit idem Lutheranus, is manifestus atq; eiuratus est ho- stis Dei, & fidei suæ, quam in Baptismate Chri- sto dedit, oblitus. Hæc omnia Caluinistarum epitheta, inueniet lector partim in Lutheri scri ptis Polonicis contra Sacramentarios: partim in Alberi libro contra Carolstadianos: partim in serpente antiquo, & quinquaginta causis Io- annis Schutz: partim in lupo excoriato Riuã dri: partim in Selneccero, & his similium Lu- theranorum scriptis.

Lutherus,concionatores ſu
rum fundamentũ ignora
ſtatur, Papæ maledice. c
be noſſe.

DIco, per animam meam,inquit, quos di & expertus ſum, tam concionatores, q ſcriptores,qui hoc tempore pro optimis volun. haberi & debent,exceptis valde paucis,de hoc Capite,quomodo per Chriſtum iuſtificemur,nihil omninò ſciunt. Et quanquàm interdum ſcopũ obiter attingunt, tamẽ omnia quaſi per ſomnium dicuntur & audiuntur. Papam, Monachos & Sacerdotes, conuicijs proſcindere omnes nouerunt: at verum fundamentum, quo Papatum, & omnia falſa dogmata, euerti oportet, profectò pauci eorum intelligunt. Tom. 6. Germ. Ienæ fol. 215. Matheſius in hiſtoria Lutheri, Conc: 11. pag. 123.

Riuander dolet Caluiniſtarum excrementa,tanquam ſancta venerari.

DEflenda eſt,inquit Riuander,in Lupo exco-

loranda nostra leuitas & negli- nostra quidem, quòd nos ab o- moueri, atq; impelli patimur: a- s urpiter inconstantes: tarum excrementa continuò tan- tum quiddam veneremur. Negli- stra verò, quòd non diligenter fre- amus templa, neq; Catechismum nostrum mus, neq; videmus, quod nostri Theologi ribant, sed eorum tantùm chartas erroribus illitas legimus.

Osiander contra Philippum & Vittembergen. Magistros, habere se tria A. A. A. profitetur, vocat fratres ignorantiæ, Dei blasphematores, Iudas, Proditores, & quid non?

Extat libellus de Inducto Osiandrismo, 1586. editus, in quo et Vigandus Merlin⁹ animarũ in Regiomõtana Ciuitate Pyratæ, ex collectaneis eiusdem Vigandi, testantur Osiandrum fuisse hominem turbulentum, superbum, inflatum, odiosum, factiosum tyrannum, qui armata ma-

nu ad

nu ad conciones & lectiones ascendebat: reliquos Theologos contrarium sentientes, hæreticos, impios, nebulones, proclamabat, gladijs & lanceis præsidentes, contra quos habere se tria A A A dicebat, quibus omnes proterere, Almechtigen, hoc est, omnipotentem Deum, Albertum Ducem, & Adamum carnificem. Quòd omnes, qui se illi opponerent, siue Vittembergeñ. siue alij Theologi, non veritatis, sed ventris & luxuriæ id causa facerent, quos etiam appellabat superbos, laudipetas, factiosos, cæcos, mendaces, indoctos, stupidos, asinos, crassos, coridones, fratres ignorantiæ, Dei blasphematores, spiritus mendaces, malæ conscientiæ homines, contra conscientiam, Christum, Apostolos, contra Spiritum sanctũ peccantes, à diabolo excœcatos, in sathanæ potestatem datos, nouos Iudas proditores, quos coram toto mundo, quàm diu stabit, velit ita diffamare, vt inustam infamiam ad finem vsq; mũdi nemo vnquam possit eluere: idq; se facturum ita clarè & manifestè profitetur, vt ipsi septẽnes pueri capere possint veritatem: & si lenis hæc & moderata admonitio, nil profuerit; necesse fore castris, armis, omnes aggredi, atq; gladio punire. Ait ibidem, quòd Lutherũ Philippus

lippus protraxerit ad hanc Aristotelicam philosophiam: Nolle se ex libris Lutheri, sine libris vtriusque testamenti doceri.

Sacramentarii Anabaptistas extra Ecclesiam collocant.

EXtant *Acta disputationis in Frankental, In ijs Sacramentariorum hæc verba contra Anabaptistas leguntur. Si vos, inquit, Ecclesia Dei eritis, sequetur Deum sine populo & Ecclesia fuiße, vsq; ad Annum 1522. in quo Nicolaus Storck, & paulò pòst Thomas Muncerus, prima doctrinæ vestræ fundamẽta posuerunt. Nã si vel omnes historias perlegatis, nullum ab exordio mundi populum inuenietis, qui Confeßionem fidei vestræ similem habuerit. Quia verò neq; Deus à principio sine populo & Ecclesia, neq; sempiternus ille Rex Iesus Christus sine regno fuit, vestra autem congregatio primum anno 1522. cœpit; sequitur vos veram Dei Ecclesiam atq; populum eße non poße.*

Budneus Ebionita, Czechouicium Samosatenitam & Græcè & Latinæ linguę ignarum profitetur.

BVdneus in annotationibus suis, in versionem noui testamenti Polonicã, super primum caput Actuũ Apostolorũ, loquens de illis Lucæ verbis, Primum sermonem feci &c. Cùm, inquit, ista meus aduersarius non intelligat, fit vt nesciat quid loquatur: cuius hoc loco mentionem non facerem; nihil enim interest, nisi & me & alios omnes interpretes laceraret, & apud magnos viros traduceret, apud hos præsertim, qui præter Sclauonicam & Rußicam linguã alias ignorant: & quia ipse plures non nouit, alios quoque deterret, à Latina præsertim, dicens, Omnes errores ex Latina versione proficisci, quam solã, nisi illi discipuli ostendißent, fortaße adhuc Idolis sacrificaret. Illud certè ridiculum, quòd iste tam doctus Doctor, Gregorium Theologum, & Ioannem Chrysostomum pro Sclauis habet, Platonem autem & Aristotelem Græcos philosophos, scribens ad quendam Senatorem, pro Latinis reputat. Ita miser in minimis errat, neq; tamen primas cuiquam concedit. Cùm tamen consultè faceret, si Iacobi consilium audiret, Nunc iste vix Alphabetum Græcum est aßequutus, & iam vult haberi Demosthenes.

Budneus, Bezam diabolo ſeruire & ſeruos Dei trucidare ait.

Beza reprehendit Eraſmum, quòd alicubi dixerit de loco illo Pauli 1. Timot. 3. Magnum eſt pietatis ſacramentum &c. Mihi ſubolet Deum additũ fuiſſe hoc loco, apud Græcos aduerſus hæreticos Arianos: Et ait Budneus: Ipſe miſer Beza, in hoc diabolo ſeruit, non Eraſmus, qui manifeſtam veritatem conatur extinguere, & falſitatem ſubſtituere, qui etiam cum Antichriſto Romano ſeruos dei interficit, ſicut ante annos aliquot Valent. Gentilem virum pium, & accuratum diuinæ veritatis indagatorẽ ad ſupplicium adegit, & paulò ante, Caluinus præceptor eius, Michaelem Seruetum. In Annotationibus Noui Teſtam.

Lutherus, Caluinus, Muſculus, populum Euangelicum, Diabolos vocant incarnatos, Epicureos, belluas.

LVtherus in Colloquiis, folio 244. teſtatur, ſcholæ ſuæ diſcipulos magnam partem Epicureos eſſe, metiri conciones ex ſuo cerebro, & hoc

hoc quærere, vt bonos dies habeant. In Papatu talia nebulonum potentia non inueniri, vocari, reformatos, cùm re ipsa potius incarnati dæmones eße videantur. Decerpere ex Euangelio, quod ipsis allubescit, atq; interea voluntatem Dei conculcare pedibus, imò Deũ ipsum blasphemare, superbos eße nebulones, & nunc magis auaritiæ deditos, quàm vnquam antea fuerint in papatu: atq; eò rem rediiße, vt si cui libeat cœtum aliquem nebulonum, vsurariorũ, dißolutorum, rebellium, atq; fraudulentorum hominum, intueri; futurum, vt is ciuitatẽ aliquam Euangelicam ingreßus, eius farinæ complures inueniat. Vix inter Paganos, Iudæos, Turcas, aut infideles alios homines, adeò contumaces, reperiri, apud quos omnis honestas, & quicquid est virtutum penitus interierit, neq; vllius peccati ratio habeatur. Nullam isthic morũ emendationem animaduerti, sed Epicuræam & omninò belluinam vitam trãsigi. In locum ieiunij, noctes atque dies comeßandi, & pergræcandi consuetudinem succeßiße. In locum eleemosynarum, oppreßionem, & expilationem pauperum. In locum humilitatis, superbiam, elationem, & luxum in vestitu fœdißimum, &c. In locum orationis, blasphemias in

sanctum Dei nomen. Caluinus ser. 10. & 30. in Epist: ad Ephes., Musculus in libr. de prophetia CHRISTI.

Zuinglius furores Lutheri describit fumo & flamma plenos, Trotz/ Plotz/ &c.

ZVinglius in responsione A. V. a. depingit Lutherum præ iracundia mente motum, sursum deorsum cursitantem, micantem oculis, fumū flammasq́ue spirantem, & conuicia proteruius euomentem, quæ etiam in vnum veluti fasciculum collegit, Suermemus, Diabolus, Nebulo, Hæreticus, latro, seditiosus, Hyppocrita, Trotz/Boltz/ Plotz/ Plitz/*Tonit. Po. pu. pa. Plumb. & id genus furiosas voces.*

Gallus testatur, non de minimis, sed de maximis articulis inter Euangelicos disceptari.

NON sunt inquit, in Thesibus & Hipotesibus, vtiq; inter nos parua certamina, neque de rebus minutis, sed de sublimibus articulis doctrinæ Christianæ, de Lege & Euangelio, de iustifica-

iustificatione & bonis operibus, de Sacramentis & Cæremoniarum vsu, quæ nullo pacto cõponi, vel reticeri aut dissimulari possunt; sunt enim meræ contradictiones, quæ concordiam non ferunt.

Selneccerus, de omnib⁹ propè fidei Articulis, inter Euangelicos cõtrouerti testatur.

Nicolaus Selneccerus in Psalmum 131. De publica inquit discordia in Ecclesia, non est quod interroges: loquor autem, nõ de ea discordia, quæ nobis necessario de fidei doctrina, cum Papistis atque aliis hæreticis intercedit; sed de ea, quæ inter nos ipsos est, qui puram noui Euangelii doctrinam habere gloriamur. Mota enim sunt certamina atque rixæ, de rebus Adiaphoris, de bonis operibus, de iustitia nostra coram Deo, de libero arbitrio, de præsentia & participatione Corporis & Sanguinis Christi in Cœna, de humanitate Christi, de proprietate humanæ naturæ in Christo, de maiestate Christi, de eius Ascensione, & sessione ad dexteram Dei, de vbiquitate, déque rebus alijs. Ibi rixandi atque contendendi, neque fi-

nis eſt, neque modus vllus: quilibet in hoc laborat, vt iuſtam habere cauſam videatur, atque alium opprimere nititur. Et quisquis noui aliquid proferre poteſt, vnde nomen venetur, is facit liberè.

Scotici Miniſtri, Helueticorum Miniſtrorum Confeſsionem reiiciunt.

EDita eſt confeßio quædam Tiguri cum hac inſcriptione 1566. Confeßio & expoſitio ſimplex Orthodoxæ fidei, & dogmatum Catholicorũ ſynceræ religionis Chriſtianæ concorditer ab Eccleſiæ Chriſti Miniſtris, qui ſunt in Heluetia, Tiguri, Bernæ, Sacphuſii, Sang. Galli, Curiæ Rethorum, & apud Cõfœderatos, Milchouſii, item & Biennæ: quibus adiunxerunt ſe, & Geneuẽ. Eccleſiæ Miniſtri (ô magna Eccleſiæ victoria,) edita in hoc, vt vniuerſis teſtẽtur fidelibus, quòd in vnitate veræ & antiquæ Chriſti Eccleſiæ perſtent, neq; vlla noua, aut erronea dogmata ſpargant, atq; ideo etiam nihil conſortij cum vllis ſectis aut hæreſibus habeant: hoc demum vulgato tempore, qui de ea æſtimari, pijs omnibus liceat. Ea porrò cùm ad fratres

tres ipsorum missa esset in Scotiam, reiecta fuit à Ministris illius regni, æquè Caluinistis, vt ipsi scriptores testantur, imò verò teste Niniano Vinzetho, ne inter ipsos Ministros distraheretur, seuerè interdictum.

Stancarus, Pinczouieñ. apud quos primum Rabinum agebat, hęreseos conuincit: & è contra Pinczouieñ. Stancarum expulerũt, relegârunt, condemnârunt.

EXtat examinatio Stancari super Confessione Pinczouianorum Cracouiæ Anno 1562. edita, in qua conuincuntur hæreseos. Sic in ea de se, & de discipulis quondam suis, Stancarus loquitur: Quærendum est imprimis, num Pinczouiani approbent hanc suam editam Confessionem fidei per omnia, an non? si non approbant; cur eam ediderunt, pro vera & pura doctrina fidei, contra Stancarum, propter quem illam impresserunt, vt in illa apertè loquuntur? Si autem eam approbant, interrogo eos, quæ nam sit eorum Confessionis summa, de Trinitate, & mediatore Christo Domino? Si dicunt Patrem,

& filium, & Spiritum S. vnum eſse Deum, vnam voluntatem, vnam operationem, & mediatorem eſſe Chriſtum ſecundùm humanitatem, & non ſecundùm diuinitatem; rectè cum Catholica Eccleſia ſentiunt, & ſic immeritò publicarunt me Stancarum eſſe hæreticum, & contra iuſticiam me expulerunt, & in exilium relegarunt, fidemq́; quam profitentur Catholicam, in me condemnarunt, & ob id, grauiter puniendi, niſi ſeipſos retractauerint.

Stancarus, Bullingerum, Martyrem, Caluinum, Genuenſes, Tygurinos, Hæreticos, Arianos & Manichæos vocat.

EXtat libellus Stancari de Trinitate, & Mediatore Chriſto, aduerſus Henricum Bullingerum, Petrum Martyrem, Caluinum, & Geneuenſes reliquos, & Tygurinæ Eccleſiæ Miniſtros, Eccleſiæ Dei perturbatores. In eo verbis quæ ſequũtur vtitur: Omnino mihi nũc ita negotium eſt cum Tygurinis, Arianis, & Eutychianis, ſicut olim erat Auguſtino cum Manichæis hæreticis. Nam eodem modo, licèt ſtilo diuerſo, vt illi tunc, ita iſti nunc, diuinam natu-

ram in conditionem seruilem conijciunt, & è throno Maiestatis suæ deijciunt. Et paulò post aliquot in locis: Hæc Caluinus, Arianus, hæc Tygurini Manichæi. Et iterum: Videat Senatus Geneuen. qualem Theologum habeat, & quàm accuratè scripturam & patres interpretetur iste, si diis placet, Magnus Theologus.

Casimiriani Matheologi, Caluinicolæ, quæruntur se à Smidelino, & aliis Lutheromanitis cõdemnari, & hæreticæ, impiæque doctrinæ accusari, vocantque suos, Anathematistas.

CAluinicolæ de Luthericolis sic in sua Admonitione Cap. 1. loquuntur. Ac principiò quidem, apud omnes caret controuersia, librum eum, in quo hæreticæ impiæq; doctrinæ accusantur & condemnantur illi, qui de omnibus Christianæ religionis capitibus, nihil extra scripturã Propheticam & Apostolicam, nihil extra symbola Christianorum Catholica, nihil deniq; extra consensum apertißimum totius purioris & antiquioris Ecclesiæ, neq; sentiunt, neq; profiten-

tur, neq; ſcribunt, neq; loquuntur, normam docendi & iudicandi in Eccleſia Chriſti, conſtitui nequaquam oportere. Tales verò cùm ſint Anathematiſmi iſtius libri, hanc ſolam cauſam, ad autoritatem tanti iudicij illi abrogandam ſufficere arbitramur. Condēnantur autē in illis hæreſeos, quos illi vocant Sacramentarios, hoc eſt, qui de Cœna & perſona Chriſti ab ipſis diſsentiunt. Quod nam verò ob crimen? ob quem errorem? ob quam blaſphemiam? quia carneam & oſseam, verè humani corporis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſubſtantiam, in omnibus locis, & creaturis exiſtere: in pane autem, Cœnæ Dominicæ, carnem, & in vino ſanguinem eius, piorum & impiorum ore comedi & bibi non credunt. Hoc eſt illud grande nefas & morte piandum, quòd ſi non comitteremus, iam exemti eſsemus anathemati. Nam in alijs doctrinæ noſtræ partibus, quod cum colore aliquo reprehendant, ne ipſi quidem Anathematiſtæ habent. Idem in Cap. 4. De autoritate Confeſs. Auguſt. Poſtquam, aiunt, à nobis ſolidiſsimè & clariſsimè oſtenſum eſt, in vtraq; controuerſia, de perſona & de Cœna Chriſti, Sacram ſcripturam, ſymbola, & antiquitatem Eccleſiæ, ſtare a noſtris partibus: neque

ab ipſis

ab ipsis hoc refutari potest, vt semel se à
tatione liberent, & expeditiorem ad no
demnandos viam ingrediantur: huc
redeũt, vt nos pertinaces & spinoso
esse dicant: qui doct [illegible] uræ,
clesiæ Orthodoxæ, versutis interpretatio
deprauemus: cum quibus non sit amplius
sputandum: ad quorum dicta & scripta, non
tantùm aures & oculos, sed etiam regiones &
vrbes claudi oporteat; partim, ne cui subtile
nostrum venenum adhærescat, & obrepat; pa
tim, quia sumus iam dudum condemnati hære-
tici, qui veræ Christi Ecclesiæ nunquam fu-
erimus membra & socij. Atrox sententia, sed
quæ illius est ratio? Exhibita est, inquiunt,
Anno XXX. Carolo V. Imperatori Roma-
norum in Comicijs Augustanis, Confeßio Prin-
cipum & Ordinum Imperij, qui tum repurga-
tam Euangelij doctrinam contra Papatum pro
fitebantur: ea Confeßio summam & normam
continet omnis veræ doctrinæ in scriptura sa-
cra, Symbolis & Orthodoxis veterum scriptis
traditæ: Ab hac igitur Confeßionis forma, qui-
cumq; vlla in parte discedunt, à veritate & à
verbo Dei aberrant, & tanquam alieni à vera
Dei Ecclesia, iustißimè condemnantur, vitan-

velut lupi à Christi ouilibus arcen-
e pronunciant nos, quia Confess: Au-
ō assentiamur, crimen hæreseos effu-
... Hæc est illorum pro confesso
... bonos, fidem illorū
es, à veritatis inquisitione abducunt:
m dudum à nostris gemina responsione
atis luculenter sunt refutati. Vtrumq; quod
psi sumunt negamus. Qui enim discessionis à
riptura & Symbolis conuinci non potest; is
ropter dissensionem ab Augustana Confessi-
one nullo iure damnari potest hæreseos. Et nos
à Confessione Augustana rectè intellecta non
dissentire, candidis & veritatis ac pacis studi-
osis iudicibus abundè est demonstratum.

Theologi & Ministri verbi Caluini, in ditione Casimiri, Augustanam Confessionem, ex nouem causis imperfectionis arguunt, & male prospectum fore Ecclesiis putant, si ex illa sola pendendum sit.

Ostendimus hactenus, aiunt Casimiriani Sa-

trapæ,

trapæ, quare nulla particularis Confeßi æquari Symbolis, vniuersalis Ecclesiæ tem res diligentius expendantur, etiā liares in Augustanæ Confeßionis for tiones videre non est difficile, quare non at in illum vsq; gradum extolli, & omne rum Ecclesiarum Confeßiones, autoritate, abolere vel obscurare.

Primum ex illis, quæ diximus, intelligi potest, quàm non sit æquum, vnam, aut aliquas Ecclesias particulares, præscribere sentiēdi, agendi, & loquendi formulam, omnibus in mundo Ecclesiis, hac autoritate; vt omnes, qui non sine exceptione in eam formulam iurare velint, habeantur pro hæreticis, ab Ecclesia Catholica, & fraternitate Christiana, ac societate pacis polyticæ alieni: & velut catharmata & aleastores exterminandi, nulla præsertim interueniente legittima dißidij cognitione & diiudicatione. Nec igitur Augustanæ, nec alteri Confeßioni particulari, hoc defferendum est; vt omnibus ecclesiis, nisi quatenus vltrò, & salua sua libertate, eam acceptant, obtrudatur.

Secundò, Augustana Cōfeßio scripta est annis, non ita multis, post reformationis initium, in quo præsertim in cōtrouersiis variis, arduis,

& dif-

us,post tenebras tam diuturnas & i fuerūt sub papatu,non subitò om nè perspiciuntur & explicantur. neq; imprudentius, neq; iniquius . no.. t tereEcclesiæ,& pijs do t successu temporis proficiant in ve itione & explicatione, vsu rerum s taminibus admoniti : quædam ple- us, pu ius dexterius tradant & declarent.

Te io, Scripta est Augustana Confeßio co um Theologorum consilio. Notum est m, paucos Imperij ordines eam exhibuiße. aucos illic secum habebant Theologos in Conuentu Augustano : & inter hos ipsos pauci erant ad Confeßionem scribendam idonei,ita vt labor scriptionis & defensionis vni Melanctoni incūberet, vt patet ex iam recitata ipsius adiutorum descriptione, & ex verbis ipsius in eadem Epistola.

Quartò, scripta est in festinatione & temporis angustia : Augustæ in diuersorio,in Comitijs, vrgente Imperatoris postulatione,& calumnijs improbißimis Pontificiorum, quibus erat opponenda ; vt testatur illud votum eiusdem authoris in eodem loco.

Quintò,scripta & exhibita est,in maximo

metu

metu præſentium periculorum, quæ creabant profitentibus Euangelium, apud Imperatorem & alios Principes, aduerſarij Papiſtæ, atrocibus calumniis, cruentis, conſilijs & incitationibus. Idcirco ſtudium fuit Confeſsionis authoribus, omnia Papatus vlcera & idolomaniam, in ijs articulis, de quibus tum ſcribendum putarunt, quàm parciſsimè & leniſsimè attingere. Ita factum eſt, vt de multis articulis, qui erant odioſi, nulla fieret mentio: & illa tantùm reprehenderentur, quæ neq; Imperator acriter tuebatur, & quorum cordatiores etiam inter aduerſarios pudebat ob manifeſtam abſurditatem, & de quibus cœptum erat, à Luthero diſputari: atque hæc ipſa etiam capita, multò parcius, & mitius, quàm res poſtulat, ſint expoſita.

Sextò, illi ipſi, qui Confeſsionem Auguſtanam ſcripſerunt, approbarunt & ediderunt, aliqua ſubinde in ea correxerunt, addiderunt, declarârunt; vt ſatis oſtendit editionum diuerſitas: denique totam retexuerunt & repetiuerunt, meliori & pleniori forma; vt teſtatur præfatio Saxonicæ Confeſsionis, quædam in ea narrari plenius: quandoquidem re ſatis ſunt teſtati, ne ſibi quidem ſatisfacere illam primam formu-

formulam, tumultuariè collectam, tantum abest, vt eam omnibus alijs Confeßionibus, quæ scribi poßent, anteferri, ne dum de omnium ecclesiarum doctrina iudicandi normam eße voluerint.

Septimò, Sunt quædam in Augustana Confeßione & Apologia, quæ ne ipsi quidem acerrimi eius propugnatores probant aut recipiunt, neq; nos sanè probanda aut recipienda simpliciter existimamus. In editionis Germanicæ, decimo articulo, qui est de Cœna Domini, dicitur verum corpus & sanguinem Christi, verè sub specie panis & vini, in Cœna eße præsentia. Hæc verba sonant, non substantiam, sed duntaxat speciem panis & vini adeße, & operire corpus Christi, latens sub vtraq; specie per concomitantiam carnis & sanguinis. Propterea sunt à Papistis acceptata, tanquam cum sua opinione congruentia, vt testatur confutatio à Papistis opposita Confeßioni, in historia Confeßionis Augustanæ, à Theologis edita. Neque tum contradixerunt autores, Confeßionis siue ex metu, siue ex hæsitatione.

Octauò, Etiam non desinunt in Augustana Confeßione, quæ illam profitentes non eodem sensu accipiunt, nec eodem modo declarant; vt

in doctrina de libero arbitrio, & de Cœna Domini eſt manifeſtum. Re ipſa igitur oſtendunt, quædam in ea eſſe obſcura, imperfecta, & ambigua, & declarationem requirentia, quod tamen potius temporum, quàm autorum culpæ tribuendum eſt. In noſtris Confeſsionibus non eſt, quod nos quidem ſciamus, de cuius ſenſu, vel in noſtris, vel in alijs Eccleſijs ambigatur, quia ſcapham, ſcapham dicimus.

Denique, ſi hoc etiam libet conſiderare, non ad præferendas, hoc nomine noſtrorum Cō feſsiones Auguſtanæ, ſed ad iudiciorum duntaxat aſperitatem mitigandam, referunt ſe ad Confeſsionem Auguſtanam, pleræq; in Germania Eccleſiæ, & quæ illic ad ſeptentrionem ſunt, neq; tamen ſine diſsidijs, teſte libro Concordiæ. Interea verò Confeſsiones, ſeu Confeſsionem potius noſtram (abſit inuidia dicto) non pauciores, nec minores, nec ſanè deteriùs conſtitutæ: nec paucioribus, doctrina, pietate, & omni virtutum genere, præſtantibus viris, & omni ætate, ſexu & ordine, fortiſsimis Chriſti Martyribus, ornatæ Eccleſiæ, multorum regnorum & gentium conſtanter & concorditer amplectuntur, quos cum multis millibus ſubſcriptorum libri Concordiæ conferre nec iniuſtū nec indignū fuerit, The-

In admonitione chriſtia: de lib. Cōcordiæ.

Theologi & Ministri verbi Caluini, in ditione Casimiri, aiunt, Lutherum non fuisse Prophetã, non Enochum, non Eliam, non Euangelistam, non Doctorem Ecclesiæ miraculis probatum, sed professorem tãtùm Academiæ Vittembergeñ. Scripta eius nolunt esse normã dogmatum, & Librum Cõcordię Bergeñ. nil nisi errores continere testantur.

IN Admonitione sua, de Libro Concordiæ Bergensis, sic de Luthero loquuntur Theologi Casimiriani Capit. 6. de autoritate Lutheri. Hic verò nobis Theologi postremam suam machinam admouent, in qua spem omnem victoriæ collocant, cùm alia ipsorum tela, omnia iam ab aliquot annis sic sint excepta, confracta, repulsa, & in ipsos retorta; vt etiam in puerorum fabellas abierint.

Quicquid alij Confeßionis Augustanæ Socij sense-

ſenſerint, Doctorem Lutherum tamen aiunt, aliter eam intellexiſſe, qui ſit habendus præcipuus author Confeſſionis, & omni exceptione maior interpres: & cuius libri debeant eſſe norma & commentarius, & intelligendæ Confeſſionis & doctrinæ in omnibus Eccleſiis, & deciſionis controuerſiarum. Ab huius ergo ſententia de corpore Chriſti, & Cœna Domini cùm diſcedamus; etiam à ſcriptura, & Confeſſione Auguſtana, & Eccleſia Catholica nos diſſentire, ac proinde hæreſeos, iuſtè condemnari concludunt: ſuumq́ librum, quia cum Luthero faciat Auguſtanæ Confeſſioni congruere, nos autem à Luthero diſſentientes, cum ea pugnare ſubinde inculcant, atq; idcircò, cùm libri Bergenſis dogmata, ſine valido aliquo ferrumine, cum Auguſtana Confeſſione, & Apologia connecti, & cohærere non poſſe animaduerterent; exciſis è corpore doctrinæ libris, à Philippo ſcriptis, Catechiſmos & articulos Smalcaldicos Lutheri in locũ eorum repoſuerunt; vt per illos libro ſuo aditum in Confeſſionem & nouũ doctrinæ corpus pararent. At hic poſſumus rurſus vno verbo reſpondere, fruſtrà Deo opponi homines. Antequam igitur Theologi oſtendant, nos à Deo diſſentire & condemnari, ni-

hil agunt, opponentes nobis opinionem & condemnationem Lutheri; ſed propter illos, quibus fucum faciunt, de autoritate ſcriptorum Lutheri, de Cœna Domini, coegerunt, & nunc iterum cogunt nos admonere viros pios & cordatos in Germania, qua cautione opus ſit in lectione librorum Lutheri; quandoquidem Lutheri nomen præcipuum, imò ſolum eſt ipſorum doctrinæ fundamentum: quæ enim alia eius firmenta afferunt; ea dicis cauſa potius prætexunt, quàm quod illorum robore confidant.

Reſpondemus igitur huic Theologorum argumento, quod ante hac toties reſponſum eſt, ſententiam & ſcripta Lutheri, præſertim de humana natura Chriſti, & de Euchariſtia, nequaquam oportere normã eſſe exponendæ vel ſcripturæ, vel Auguſtanæ Confeſsionis, vel iudicandi de doctrinæ veritate, & diſcernendi Orthodoxos ab hæreticis. Deinde verò, ex his omnibus, nõ poteſt nec debet colligi, Luth. & ipſius ſcripta pro norma doctrinæ Eccleſiaſticæ habenda eſſe; cum qua, quicquid congruit, orthodoxum, à qua, quicquid diſcrepat, hæreticum pronuncietur. Principiò enim, ad intelligendum rectè articulum fidei, Credo Eccleſiam Catholicam, ſcitu & obſeruatu neceſſarium ingens

gens

gens discrimen, quo differunt à Prophetis & Apostolis, omnes alij ministri & doctores Ecclesiæ. Nulli prorsus alteri doctori, præter Apostolos, & Prophetas, competit autoritas illa iudiciaria, vt ipsius doctrina sit regula fidei & religionis. Cùm ergo Lutherus non fuerit Propheta vel Apostolus, non sunt ad dogmata & verba ipsius alligandæ Ecclesiæ & conscientiæ, mentes & linguæ omnium, quasi ab illis discedi non poßit, sine discesßione à Deo, à veritate & ab Ecclesia. Et paulò inferius: Scimus istos Theologos, qui malunt subsistere in Cathechismo Lutheri, quàm scrutari scripturas: magnis clamoribus regerere, Lutherum eße Prophetã, quia & ipse sit immediatè, & extra ordinem à Deo excitatus, ad officium propheticum videlicet, repurgationem Ecclesiæ, quia miracula fuerint res ipsius gestæ, & succesßus, & multa futura prædixerit; ideoq; sine exceptione tanquam Prophetam audiendum, qui errare non potuerit: nec desunt, qui Lutheri vaticinia collecta ediderint. Ne illudant nobis ambiguitate vocabuli. Prophetæ in veteri testamento, fuerunt doctores, vt dictum est, immediatè, & extra ordinariam vocationem, misßi à Deo ad declarandam & repurgandam doctrinam

legis, & illustrandam nouis miraculis promissionem de Messia, habentes testimonia diuina, quòd non errarent in doctrina. Sed etiam in nouo testamento nominantur Prophetæ, qui habebant donum prædicendi res futuras, quale est Pauli vaticinium, de postremis temporibus, & secundo aduentu Christi: quale item Agabi de captiuitate Pauli. Aut qui habent donũ explicandi, et ad vsus ecclesiæ accõmodandi doctrinam Prophetarũ, non autẽ accipiunt à Deo noua oracula, quibus aliquid patefactionis diuinæ addatur olim traditis & confirmatis; sed ad vocem Prophetarum & Apostolorum alligati sunt. De hoc dono prophetiæ dicitur 1. Cor. 1. 4. 3. Qui prophetat, loquitur hominibus, ad ædificationem, exhortationem, & consolationem.

Si hoc tertio sensu nominant Prophetam, loquuntur quidem cum scriptura. Sed hoc genus Prophetiæ, habuerunt & habent & nostræ & ipsorum Ecclesiæ, vt ad solum Lutherum non sit restringendum, neque hoc donum eximit doctores Censuræ & periculo erroris. Sed hîc est quæstio, de prima vocis significatione, quæ sola facit doctrinam irreprehensibilem. Hanc Prophetiam, qui Luthero arrogant, se & alios fallunt. *Testan-*

Testantur libri ipsius, testatur historia vitæ ipsius, in scholis institutum fuisse, didicisse linguas, & bonas artes, &, qualis tū erat, Theologiam: Legisse autem diligenter scripturam, & Augustini atq; aliorum libros, ex quibus hausit initia illius lucis, quæ postea disputationum vsu & studio, aucta in ipso paulatim, & confirmata est. Fuit etiam vocatus ad docendum ordinariè, à principe suo, & ab Academia Vittembergensi. In hac vocatione, debuit veritatem agnitam non reticere. Et si autem DEus ipsi ostendit corruptelas Pontificias, quas plerique tum nondum videbant, tamen hanc lucem in eo accendit non immediato instinctu, sed per media ordinaria, lectionem sacræ scripturæ, meditationem, & sententiarum collationem.

Miraculum autem quod ediderit, nullum audiuimus: nam fortunatio & defensio curriculi ipsius, fuit beneficium Dei ordinarium, secundùm promissiones datas ipsum timentibus, ipsi fidentibus, & ipsum inuocantibus in labore vocationis. Quæ autem prædixit de pœnis ingratitudinis pro luce Euangelij donata, vel similia, non sunt noua oracula, sed veterum oraculorum scripturæ, ad nostra tempora ac-

commodatio, quam facere possunt & debent etiam alij fideles, & prudentes Ecclesiæ docto res & ministri; pertinent enim ad Prophetiam tertio modo dictā, sicut & quod de functione Prophetica dicunt. Nam est fidelium omnium doctorum, si doctrinæ & cultus diuini corruptelas ex verbo Dei deprehenderint, in Ecclesiam irrepsisse, illas detegere, & suo loco dare operam, vt corrigantur.

Hinc tertium quoque patet, quòd ipsius doctrina examini non est exempta. Nunquam enim Lutherus sibi arrogauit hoc priuilegium Propheticum, & officium aliquid addendi scripturæ, neq; vllum aliud Argumētum protulit, aut proferre debuit, quare ipsius doctrinæ credendum sit, nisi quia cum voce Prophetarum & Apostolorum congrueret. Non igitur ipse est norma, sed ad normam scripturæ examinandus, non minus quàm alij doctores.

Neq; verò est æquū, anteponi & opponi Lut. solum omnibus scriptoribus antiquis & recen tioribus, & ex ipsius scriptis de omnibus ferre sententiam, ne dum hæreseos damnari omnes, qui cum illis non consentiunt: Veteres enim, tot seculis ante, quot vixerant, orthodoxos agnouit Ecclesia vniuersa; nec recentiū veteribus,

sed poti-

ſed potius veterum conſenſus recentibus autoritatem conciliat; ideóque veteres etiam aduerſarijs opponi poſſunt, non autem Lutherus vel alij. Neoterici, habuerũt & habent alij quoq; ſua dona, alij alia, quæ variè Deus distribuit, nec Luthero vel cuiquam alteri dedit omnia: fuerunt etiam inſtrumenta alij Dei inſignia, & Eccleſiæ ſalutaria: nec minora, & noſtræ ſaluti minus neceſſaria certamina, pro Chriſti gloria ſuſtinuerunt olim pij & ſancti illi viri, qui furores Samoſatanicos, Arianos, Neſtorianos, Eutychianos, Macedonianos, Pelagianos, Manichæos, & Donatiſticos, & ſimilia monſtra profligarunt ab Eccleſia: quos omnes, quia nobiſcum de Chriſto, & de Cœna contra Lutherum ſentiũt, ex Eccleſia, quam Chriſtus per illos conſeruauit, tanquam hæreticos eijcere, quàm portentoſa fuerit audacia!

Et iterum, Etiam his temporibus pugnando contra Papatum, & alias hæreſes, ſcripturam & controuerſias explicando, Eccleſias conſtituendo, ſunt aliqui non minus bene meriti, quàm Lutherus. Extant Eccleſiæ ipſorum opera conſtitutæ, quæ nec multitudine, nec ordine & pietate, nec intelligentia & puritate doctrinæ Euangelicæ (abſit inuidia) cedũt ijs, quæ Lu-

theri opinionem de Cœna Domini sequuntur.

Quòd si etiam inter istos omnes nullus esset, qui cum Luthero cõferri debeat, saltem plures vel omnes coniuncti; non erunt ipso minoris ponderis. At neq; singuli, neq; omnes simul iuncti, tam veteres quàm recentes doctores Ecclesiæ, sunt norma iudicandi de veritate doctrinæ. Multò minus ergo solius Lutheri hæc erit autoritas, vt ipsius scripta non sint subiecta fidelium censuræ, secundùm normam Prophetarum, & Apostolorum de illis, sicut de aliorum scriptis, agendæ.

Et paucis interiectis: Manifestum est ergo, illos pessimè de tota Christi Ecclesia mereri, & se suasq; Ecclesias, aduersarijs iugulandas & deridendas propinare, qui Lutherum in Catalogum Prophetarum referunt, tertium Eliam faciunt, examini & censuræ Ecclesiarum eximunt, & libros ipsius regulam iudicandi de veritate dogmatum Ecclesiasticorum constituunt.

Quid existimabimus ô Domini & fratres nunc dicturum Lutherum, si reuiuisceret, his, qui illum tertium Eliam facientes, nec monachum, nec hominem esse meminerunt? Et iterum: Non difficile esset ex libris Lutheri proferre

ferre non pauca, in quibus hallucinatio manifesta, vt et ipse Lutherus, ea deinde [illegible]ctauerit, & isti immodici ipsius laudat[illegible] non possint defendere. En exempl[illegible] 7. Vittemberg. fol. 4[illegible] [illegible]: No[illegible] [illegible]um fiduciam nostram ponimus, qui [illegible] corporaliter & spiritualiter in lucem h[illegible] editus, nec tamẽ corporaliter nec spiritualiter ab ea manducari & bibi voluit. Quis vnquam dixit Christum spiritualiter esse in lucem editum à Maria? Quis potest asseuerare, Mariam nunquam in congressibus Ecclesiæ post ascẽsionem filij sui in cœlum, vsam esse Eucharistia, eiq; pro suis in ipsam singularibus beneficijs egisse gratias? At secundùm hanc Lutheri sententiam, aut nunquam communicauit cum Ecclesia, aut hoc faciens, non manducauit Christum corporaliter. Cur igitur tota Ecclesia mãducat carnem eius corporaliter, quæ causa discriminis? cur soli matri non vera fuissent verba: Hoc est corpus meum? sed verum est quòd eum non manducauerit corporaliter, cùm sic eum manducet nemo. Quòd autem nõ sit manducatus à Maria spiritualiter, quomodo excusari poterit, Domino dicente: Amen amen dico vobis, nisi ederitis carnem filij hominis, &

us sanguinem non habebitis vitam in

ud Tom. Ienensi 3. in prima parte con Prophetas. Primum dico, secun- ... aliam imaginē pro- esse p... r imaginem Dei: Crucifixi, el alterius sancti imaginem habere, non ... itum est. Sicut Gallia non curat ius Sa- ...icum: sic, ne ingeratur nobis Moyses, nos in no Testamento Mosen nec videre nec audire lumus.

Item mandatum de statuis, & sabbatho, sunt cæremoniæ, quæ suo modo sunt sublatæ. At quomodo conueniūt hæc cum toties repetitis seuerißimis Dei præceptis Exod. 23. 24. & 34. 13. Num 33: 52. Deut. 2. 25. & 12. 3. Altaria eorum destruite, statuas confringite, lucos succidite? Quomodo cum exemplo Hizkiæ confringentis serpentem æneum? Et paulò inferius: Plura eius generis poßunt ex Luthero colligi, sed non delectat nos collectio, mallemus ista sepeliri silentio; nisi aduersariorum improbitas cogeret nos, quædam pijs hominibus, quos suis clamoribus fascinant, monstrare; ex quibus constaret, non omnia sua Lutherum scripsiße spiritu Prophetico, sed fuiße hominem,

qui &

qui & errare potuerit, & errauerit: fundamentum Apoſtolicum non ſe rum & argentum, ſed aliquando etia lam & fœnum ſuperſtruxerit, cuius tes citius, alias ſerius, [illegible] ſ[illegible] uem depoſuerit.

Damnant hæc Theologi Bergenſes, men ad libros LVTheri tanquam ad lam doctrinæ aſtringi volunt omnes Eccleſias. Magis autem probandũ eſſet exemplum Theologorum, quod à Luthero diſcedunt, vbi cauſa diſcedendi manifeſta eſt, ſi libertatem hanc, quam ipſi licentiùs quàm nos vſurpant, nobis non adimerent, & non Lutherum vbi placet ipſis, Deum facerent, vbi non placet, æquè ac cæteros conculcarent.

Cum itaque Lutherus, aiunt illi ipſi Caſimiriani Sacramentarij, non fuerit Propheta, non fuerit Elias, non fuerit Euangeliſta, cùm in multis errauerit, cùm in controuerſia Cœnæ pro norma habuerit non verbum Dei vt ipſe gloriatur, ſed inueteratam opinionem Papatus, & figmenta Scholaſticorum: cùm multa in libris eius Eriſticis, nimis inconſideratè effuſa Sophiſmata, calumniæ, cõuicia, hipperbolicè, præter pietatem multa, & modeſtiam, confidenter

rroganter dicta, scurriles in rebus nimorum sannæ, & infacetæ facetia acerbè, & iniuriosè scripta, non i Ecclesiæ in viros doctißimos, mos, sed etiam in incipes contumeliosa, & omninò CHristiani, & tanti viri persona inma reperiantur; Non debet, non debet m, (Audite Euangelici, & vestrorum Engelicorum dicta deuorate.) Non debent, inam, Lutheri libri, Lutheri sententiæ, Lutheri pinionesesse norma Confeßionis Augustanæ aut doctrinæ de cœna Domini. Hactenus Casimiriani.

Sacramentarii librum Concordiæ Bergensis à Smidelino, & sex aliis Lutheranis conflatum cum scriptura, symbolis veteris Ecclesiæ, & Confessione Augustana pugnantem ostendunt.

HActenus, aiunt, in Epilogo suæ Admonitionis demonstrauimus, tam pietatem ac Ciuilem iustitiam, quam salutem Ecclesiæ & Reipublicæ

publicæ hortari, ne liber Bergensis habeatur pro regula, doctrinam & Ecclesiam veram à falsa discernendi, vel de nobis aut nobiscum sentientibus Iudicium faciendi, neq; ex eius libris decretis, piam, firmam, & salutarem Ecclesiarum concordiam vnquam constitui aut sperari posse: idque his rationibus, quia doctrinam cum sacra scriptura, cum symbolis Catholicæ Ecclesiæ, cum ORthodoxa antiquitate, denique cum Augustana Confeßione congruentem profitentes, multis calumnijs oneratos, non conuictos, non auditos, hæreseos condemnat; quia noua dogmata continet, cum scriptura, Symbolis, veteri Ecclesia, & confessione Augustana pugnantia: quia sibi in suis assertionibus non constat: quia contra omnem diuini & humani, Ecclesiastici & polytici iuris, æquitatis & ordinis rationem, operatione Theologorum Bergensium, congestus, obtrusus et extrusus est: quia deniq; plurima, et grauißima dãna, ad Ecclesias, Scholas, & Respublicas, ad omnes deniq; pios magistratus & subditos, ex illius exequutione reditura essent.

Faustus Socinus Trideista, Andream Volanum, Zuinglio Caluinistam

nistam probris, maledictis, cõuiciis plenum testatur, & rudẽ stolidumque censet.

Monueram ego, ait in lib. de Christi essentia pag. 270. fratrũ nomine Volanũ, vt post hac in scriptis suis aliquantò modestior esse vellet, nec ita vt instituerat nos cõuicijs & maledictis im petere, ac onerare pgeret; sed paruitné Volanꝰ tã sanctæ admonitioni? Nihil minus: quin imo in hoc posteriori scripto suo, nil aliud egisse videtur, quàm vt nostros homines, me verò potißimum probris & maledictis proscinderet, ac contumelijs premeret. Pag. vero 17. eiusdem libri, Miror, inquit, te tam parum in rerum diuinarum cognitione profecisse; vt multi, qui alioqui præ te rudes stolidiq; censeri debent, & vix dum sacrarum literarum volumina euoluere cœperunt, tibi iam palmam præripuerint, & iam ad diuini templi adyta propius accesserint, cùm tu adhuc in ipso atrij limine consistis. Et pag. 12. ait Volanum & suos vltra initia tam excellentis & salutaris viæ nunquam esse progressos, & in medio cursu Christi regni promouendi turpiter defecisse.

Et pag.

Et pag. 37. Non eſt igitur, cur tantopere noſtros irrideas, atq; omni non Chriſtiana modò charitate, ſed humanitate etiam depoſita, eos niſi ſententiam mutent, crudeliſsimo quouis mortis genere necandos cenſeas.

Ioannes Schutz Lutheranus, Mahometanos, Arianos, & Caluinianos, fratres & ſorores vocat.

MAhometiſmum ait Schutz libro 50. Cauſarum cap. 48. Arianiſmum & Caluiniſmum fratres & ſorores voco, & tres caligas eiuſdem panni. Et in ſerpente antiquo pag. 155. Sacramentarij, inquit, duplices ſunt latrones. Non enim ſufficit illis, quòd animas falſis dogmatibus occiderunt, verùm vbicunq; pacem externam perturbare poſſunt, & efficere, vt corpora etiam occidantur, nil faciunt reliqui ad ſummam diligentiam.

EPILOGVS Authoris.

NOn ſic, ô Chriſtiane Lector, Catholici Orthodoxi doctores, ſed iuxta Pauli præce- ptum

ptum honore inuicem præueniunt, charitatem fraternitatis diligentes, nec vnus supra alterū inflatur. Cyprianum vocat Nazianzenus totius orbis eximium decus: cineribus eius tribuit dæmonum profligationem, morborum depulsionem: Basilium virtutis legem appellat, fidei fulcimen, veritatis Canonē, Ecclesiæ characterem, fidum ministrum, Sacerdotem magnum, Spiritus sancti habitaculum: Basilius vicißim Gregorio tum rectæ fidei, tum zeli incredibilis laudem tribuit: Ambrosium hominem Dei, Athanasium Ecclesiasticarum vocat infirmitatum medicum: Augustinus Hieronymum, fratrem dulcißimū in Dn̄i membris valde honorandum: Hieronymus Augustinum Episcopum toto orbe notißimum, sanctum ac venerabilem Papam: sed hæc vetera. Hoc ipso sexcentesimo seculo, supra millesimum, quo isti caupones Euangelici, vt canes rabiosi inuicem comedunt, sicut iam dictum est; nonne summa videtur inter Orthodoxos scriptores & doctores consensio, non solū in tradēda fidei ratione, sed in eo prorsus honore tribuēdo et in cōseruāda charitatis fraternitate, quā Paulus requirit? Ekius vocat Roffensem vita & eruditione admirabilem, Roseum, Emserum, Fabrum, Ca-
tarinum

tarinum Albertum Carpensem, Clichtoueum, Cochleum, Titelmanum, Vicellium, fortißimos Antagonistas, veros verbi Dei interpretes, Pighium omnium disciplinarum peritia exercitum. Illi vicißim Ekium Atletã Christi, Pauli linguam, Lutheri mortem, & id genus appellant. Scirletus Osium Hæreticorum malleum, Osius vocabat Scirletum Spiritus S. Bibliothecam: Osorius Hosium omnibus virtutibus ornatißimum, summæque sapientiæ disciplinis instructißimum appellat; Hosius Osorium Christianum Ciceronem, Theologiæ dignitatem verbis exæquantem vocabat: Canisius Hosium scriptorem elegantißimum, Theologum præstantißimum, & Episcopum optimum appellat: Hosius Canisium Hæreticorum malleum, & nouum Augustæ Apostolum: Cromerus Hosium sanctum & pium Episcopum, Hosius Cromerum prudentem & oculatum scriptorem: Socolouius Toletũ & obseruat & dilaudat, Toletus Socolouium omnibus Encomiis exornat: Pouodouium Scarga, Scargam dilaudat Pouodouius: Belarminus Gregorium de Valentia, Gregorius Belarminum, vt Spiritus sancti Amanuensem suspicit. Sed difficile est omnia sigillatim recensere. Videantur li-

bri omnium nostræ gentis Catholicorum scriptorum, Hosii, Cromeri, Orichouii, Patricij, Socolouij, Solicouij, Pouodouij, Scargij, Gorscij, Vagrouicij, Nouicampiani, Herbesti, Varsauicij; oculis quisque suis perspiciet, quàm magna sit inter illos & Canisios, Lindanos, Tapperos, Fabros, Staphilos, Eberos, Surios, Phlugios, Sonnios, Germanicæ nationis Theologos, voluntatum & sententiarum cōsensio: quàm humiliter dona Spiritus S. alter admiratur in altero. Sic etiam Pammelij, Vigorei, Sanctii, Democharis, & Genebrardi Galli, Sotos, Alfonsos, Canos, Medinas, Maldonatos, Fontidonios, Torrēses, Polancos, Nauarros, Canos, Hispanos admirantur. Sic Osorii, Payuæ, Casalij, Forrerii, Lusitani, Polos, Sāderos, Stapletonos, Alanos, Copos, & alios Anglos suspiciūt, omniq́ue dignos honore & reuerentia putant: sic alij alios. Quare id? quia in diuersitate linguarum oris, est vna lingua cordis. quia Christum sequuntur colligentem, non Luth. aut Caluinū dispergentem. quia non sunt alta sapientes, sed humilibus consentientes. quia non quærunt quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi. quia vnus aduersus alterum non inflatur pro alio. Amat in Nauarro Toletus absolutam Sacrorum Canonū, totiusq́ue iuris Ecclesiastici

ſiaſtici cognitionē. Amat in Toleto Nauarrus
S. Theolo: profundiſsimam interpretationem.
Admiratur in Belarmino Lyndanus exactiſ-
ſimam hæreticorum refutationem, Belarminus
in Lyndano zeli contentionisq; magnitudinem.
Inuicem laudant, inuicem honorant, ſuſpiciunt,
fouent, vt par eſt, vnius corporis mēbra: non di-
cit caput pedibus, non eſtis mihi neceſſarii. Cor-
pus ipſorum, vt habet, D. Iob, quaſi ſcuta fuſi-
lia compactum, ſquammis ſe præmentib⁹, vnus
vni coniungitur, & ne ſpiraculū quidem incedit
per eos. Vnus alteri adhæret, & tenentes ſe ne-
quaquam ſeparantur. Inde porrò fit, vt libros
ſuos, mutuò ſibi examinandos corrigendosq;
offerant: doceri cupiunt, admoneri volunt, cor
recti lætantur, reprehenſi gratias agunt. Plus
quisq; alterius quàm ſuo iudicio tribuit: plus
alteri quàm ſibi reuelatum credit. Ita vas ele-
ctionis Paulus, aſcendit Hieroſol. & contulit
cum Apoſtolis Euangelium, quod prædicabat
in gentibus. Ita poſt annos tres venit Hieroſol:
videre Petrum, & manſit cum eo diebus 15.
Ita Auguſt: Hieronymum, de quæſtionibus
cōſuluit. Ita Hieronymus ad Damaſum retulit:
ita Hoſio quoq; noſtro ſuas lucubrationes exa-
minandas & corrigendas obtulit Oſorius &

 Andreas,

Andreas, & Casalius è Lusitania, Fontidonius, Medina, & Maldonatus, cuius plerasq; quæstiones in manibus tenemus ex Hispania: Sanderus & Alanus ex Anglia, Roseus è Scotia Staphilus, Lyndanus, Heselius, Ederus, Eysingrenius ex Germania. Ita Scirletus, Latinus, Posseuinus ex Italia. At Euangelici scriptores, sensu carnis suæ inflati, alter alterum contemnit, despicit, mordet, lacerat, irridet, comedit, cōsumit, damnat, anatematizat: sibi reuelatam, alijs omnibus absconsam veritatem putat. Illi scribentes siue in Meridie, siue in Septentrione, in eadem pixide Spiritus S. calamos suos intingebant: isti in tetri cacodæmonis schola, e Megeræ pixide, ira & odio tincti, vbi sempiternus horror inhabitat, tanquā è machina, horridos stridores, & fætores, vnus in alterum euomit: ac ne quid cum Paulo & Catholicis habere commune videantur, Cacangelia sua secum non conferunt, sed immissiones per angelos malos verba Dei putant, & nocturna somnia, Euangelia. Vidimus Gallicam disputationem Parisiis habitam 1566. inter Vigoreum, & Sanctium doctores Catholicos, & Barbas Espinam, & Oulbras Ministros hæreticos: qui cùm interrogarentur, sensum sacræ

sacræ scripturæ vnde petendum putarent, respõderunt, quòd in corde quisq; suo sensum scripturæ haberet, ex Spiritus S. inspiratione, qui neminem vult perire. O Suisticos Doctores! De Caluino quoq; scribit vir doctissimus Genebrardus, in sua ad Daneum responsione, quòd erat inflatior, quàm vt per alios proficere publicè cerni vellet. Optimos enim authores, nullo loco & honore dignabatur: Bibliothecã habebat, Beza teste, minimè exæquantem 200. libellarum precium. Quascunq; autem per vim in vrbibus, Monasterijs, Ecclesiis, Regum & Principum palatijs, satellites sui occuparunt; eas furore barbarico dilacerarunt, discerpserunt, incenderunt, perdiderunt: nomen præterea, omnemq; orthodoxorum Patrum memoriam, quos omnis antiquitas admirata est, & per quos solos sapimus, blasphemijs, conuicijs, maledictis prosciderant, Patrassos, Papæ palpones, Regum & Imperatorum adulatores, culinarum asseclas, quæ postea in cap. 10. copiosius prosequemur, appellantes. Quare te, mi lector, per Christi passionem oro & obsecro, vt si dignum Cyprianum, Augustinum, Hieronymum, Thomam, HOSIVM, Cromerum, Belarminum, Toletum, Sanctium, Alanum,

Heßelium, Socolouium, non putas cui docenti fidem adhibeas, quòd Euangelici, Hæretici & Antichristi sint, quòdq; doctrinas dæmoniorum doceant; saltem ipsis Euangelicorũ protomagistris, mutuò sese perfidiæ nomine condemnantibus, fidem indubitatam commodes: quorum propria iudicia, mutuaq; testimonia propterea collegimus, vt non solùm oculis ipse tuis videas, sed manibus etiam palpes, quàm acerbè inuicem mordeant. Neq; dubites, quòd ab inuicem citò consumentur. Ecce tibi ostendi Zuinglium à Luthero damnatum, Lutherum à Zuinglio reprobatũ, Bucerum à Caluino correctum, Caluinnm ab Ochyno irrisum, Volanum à Budneo, Budneum à Czechouicio anathematizatum: Lutheristas à Caluinistis, Caluinistas ab Anabaptistis, Anabaptistas à Trideistis, Trideistas ab Atheistis, nigro Cacodæmoni traditos. Atheistas, omnium calculis, & in terris & in cœlis reprobatos, & damnatos. Et istos quidem, vt pestem præsentem, cane peius & angue fugias: Catholicos autem & Orthodoxos Doctores & scriptores, in diuersitate linguarum oris, vna lingua cordis loquentes & scribentes, ob illud, quod nobis Christus tantoperè commendauit, amoris & vnitatis

vnitatis vinculum, quo vnus adhæret alteri, & vnus (vt ait Iob) vni coniungitur, ob eam, quam Paulo præſtant obedientiam, dum vnus contra alterum non inflatur, idem docentes, idem ſentientes, idem ſapientes, vt homines ſpiritu Dei plenos ſuſpicias: illosq; tibi vitæ duces diuinæq; voluntatis interpretes adhibeas. Narro tibi lector, non errabis, ita mihi propitium precor iuſtum illum viuorum & mortuorum iudicem, Chriſtum Deum noſtrum: non errabis: per eorum enim veſtigia ad eam cathedram vnitatis peruenies, in qua Dominus, vt loquitur Auguſtinus, doctrinam poſuit veritatis. Illam dico, in qua Chriſtum Romanis Petrus annunciauit, vbi Paulus prædicauit, quos literis appellauit, & fidem probauit, vbi ſanguine, quam vterq; tradidit, doctrinam obſignauit. Cui ſoli hanc laudem Irenæus tribuit, quòd in ea perpetuo conſeruata fuerit Apoſtolica traditio: Cui totam Chriſti doctrinam Apoſtolos cum ſanguine profudiſse, Tertullianus ait: quam matricem ac radicem Eccleſiæ Cathol: vocat, nec ad eam acceſſum habere potuiſſe vllam perfidiam, refert Cyprianus: quam matrem & caput omnium Eccleſiarum appellat Athanaſius: quam viſere videreq; ob bea-

tos

tos Petri Paulíq; cineres, cupiebat Chrysostomus: quā incorruptæ Patrum doctrinæ ita fuiſſe tenacem, teſtatur Hieronymus & Ambroſius; vt quoties Romana fides diceretur, Catholica intelligeretur, vbi ſemper Apoſtolicæ Cathedræ, viguiſſe principatum, narrat Auguſtinus: quam hæretici fœtoris expertem permanſiſſe, Apoſtolicamq; gratiam inuiolatam cuſtodiuiſſe, teſtis eſt Theodoretus: cuius fidem non poſſe ſentire defectum ſcribit Bernardus: quam magiſterij ſui primordia ex apice Apoſtolico accepiſſe teſtatur Lanfrancus: nec hæreticum pronunciare dubitat, omnem hominem, quiſquis à Romana Eccleſia in fidei doctrina diſcordat. Quam tibi mentem vt ille inſpirare dignetur, qui neminem vult perire, ſed omnes cupit ad cognitionem veritatis peruenire, Christus Ieſus Dñus noſter, precor & opto.

PLATO

PLATO IN DE REP

CONſtat ſapientiores, melio[illegible], potentioresq́ue ad agendum, iuſtos eſſe: iniuſtos autem, ne inuicē quidem tractare quicquam poſſe.

IDEM IN DE AMICITIA.

QVi ſimile ſimili amicum eſſe dicunt, id ſignificant, quòd ſolus bonus, ſoli bono eſt amicus; malus autem, nec bono nec malo vnquam re vera amicus efficitur.

CRACOVIÆ
In Architypographia Regia, & Ecclesiastica Lazari.
Anno Dñi,
1591.

86

CRACOVIAE

In Architypographia Regia, & Ecclesiastica Lazari.

Anno Dni.

1591

Oddział Konserwacji Zbiorów
Biblioteki Jagiellońskiej
1993 r.

